

16de Aarg.

1885.

29de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af A. Thronsen.

15de Juni. — 11te Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

udkommer med to Ark i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit.

Adresse: R. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

Hegnerys Mobelmagazin

har et smukt Udvalg af alle Slags saavel elegante som simplere Mobler til Moblering af Stadsverreiser, Dagligverreiser og Sovnverreiser; elastiske Sengbunde, Rænestole, Gyngestole, Spiseborde med Indstudsplader, Centrumborde af nyeste Fagon, Fosfilsten-Borde, Speile og ellers Alt, hvad man pleier at finde i en velforsynt Mobelhandel. Gode Varer til rimelige Priser. Afslæg mig et Besøg, førend du kjøber andetsteds.

Mine Mobelrum er et Kvartal Nordvest fra Milwaukee & St. Paul R. R. Depot. Chs. Hegner.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker Fordelagtigt bekendt blandt Almenheden siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brandalarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

85 41 h p

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDISE,

Decorah, - - - Iowa.

F. J. O. Gremm.

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Streng, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælge .

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garanteres.

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

1 h

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

15de Juni 1885.

{ 11te Hefte.

For Gud er ingen Ting umulig.

(Af G. F. v. Schubert.)

(Fortættelse).

„Den Trang, som nu drev Dem hid, var ikke blot Menneskevillie og Mennesketilboielighed,“ sagde Lægen, „men det var Guds gode Haand, som førte Dem og Deres hid, maaste til Gavn for mere end en Sjæl. Lad mig nu først nævne det, som nu i nogle Timer har fyldt mit Hjerter med saa glade Forhaabninger. Den Forandring, som idag er indtraadt hos den Sindssyge efter Børnernes fornyede Besøg, lader mig haabe en snar Helbredelse.“ Da Børnene atter havde forladt hende, sagde hun ganske rolig til Bogtersten: „Jeg haaber, at Doktoren, som er en reuelig Mand, snart vil bringe dem tilbage til mig igjen.“ Hun forlod derpaa Haven uden at spørge efter sin Duffe, hilste venlig paa sin Mand, hvem hun tilfældig mødte i Haven; ja, hun rakte ham endog Haanden uden Spor af den Uvillie, hun ellers hele Tiden har vist mod ham under sin Sygdom. Siden spiste hun stille paa sit Bærelse, og da jeg besøgte hende fort efter, kjendte hun

mig og talte med mig tilbøielig ganske fornuftig, dog blandede der sig adskilligt af Vanvidets Drømmerier med ind. Som jeg nu erfarede, havde hun først efter en Times Forløb spurgt efter sin Duffe og begyndt sin sædvanlige Leg med den.

For mine Dine synes denne syge Sjæl langt tilgængeligere for Helbredelse end hendes Mand, som ved Siden af sin Maragtighed og lidenskabelige Kjærlighed til Uhre forener Hjertets Haardhed og Brangvillighed, som kun kan blive brudt ved guddommelig Magt. Dog for Gud er ingen Ting umulig; det har ofte forekommet mig, og jeg kjender ham maaste bedre end nogen anden gjør — at han ikke er ganske utilgængelig for Hans Naades Paavirkning, som ikke vil nogen Synders Død, men at de skulle omvende sig og leve.

Lad mig i nogle saa Træk skildre denne Natur saa fuld af Modsigelser, af Beshnderligheder og af eventyrlige Indfald, fuld af Gjerrighed og Udsel-

hed, af ondskabsfuld Uretfærdighed og retfærdig Anerkjendelse af enkelte Mennesker. Jeg ved meget vel, at hans naragtige Videnskab for Uhre paa en vis Maade kun er en anden Form for hin umættelige Haveshge, hvormed han, efter sin Fader, Forvalterens Exempel, tilreder sig meget fremmedt Gods. Hvor forskjellige tage de sig ikke ud disse to Former af den samme Last hos dette Menneske. Det er bekendt, at saasnart det gjælder Tilfredsstillelsen af hans Videnskab for Uhre, saa sparer han ingen Penge, men kan gaa ganske redelig tilverks ogsaa i Handel om saadanne Gjenstande. Han kjender paa det Noieste det Verd, saadanne har for Samlere, og naar en Sælger fordrer dette, betaler han det forlangte uden Modsigelse, — siler Nyggen og nedsluger Kamelen — kun ved overdrevne Fordringer htrer han sin Uvillie. Under Beskjæftigelsen med sine Uhre synes han at være et ganske andet Menneske; da er han tilgjengelig selv for Andres Raad og Tilrettevisning, da kan han boies baade til at give og at tilgive. I sine sunde Dage benyttede ofte hans ulykkelige Hustru saadanne Dieblikke til hans eget og andres Bedste; thi naar hans Hjerte først var aabnet for hans Kjepehest, var det ogsaa modtageligt for andre Indflydelser. Ogsaa hans Søn af første Egteskab, som desværre efter et vildt Ungdomslevn fik en tidlig og sorgelig Ende, vidste at benytte saadanne Stunder; det var dog ikke til eget eller andres Bedste, men kun til sin egen Skade; thi denne Svaghed, at Faderen ofte kunde være urimelig og utidig haard, og saa atter se gennem Fingre med slette Streger, som Solnen havde gjort, at han til sine Tider var gjerrig mod ham til det Yderste, saa atter lod sig affnatte store Summer, det kunde

ikke Andet, end være til Ynglingens Fordærvelse.

Men det er ikke blot for saadan hdre Indflydelse Overretsdommeren er modtagelig, naar han befinder sig blandt sine Uhre og er beskjæftiget med dette sit Legetoi; han kan ogsaa bringes i Sindsbevægelse og Rørelse. Ved de svære Ulykkestilfælde, som Gud har ladet komme over ham og hans Hus, synes han under Hverdags- og Forretninglivet kun at være bleven end mere forhærdet og bitter. Da man bragte ham Underretning om, at hans Søn var falden i en efter Loven strafbar Tvekamp, modtog han den taus og bitter og udgjød ikke en Taare. Saa fnarvurren, heftig og opfarende kunde han være, at hans Væsen i lang Tid var næsten uudholdeligt for hans Omgivelse og for de Bønder, som havde Forretninger med ham; men sad han stille blandt sine Uhre, da kunde man endog se ham udgyde Taarer. Denne næsten uhort blode Sindsstemning hos ham, traadte endnu tydeligere frem, da hans to yngste Børn blede ham berøvede paa en saa frygtelig Maade, og siden da hans Hustru kom i denne beslagelsesværdige Tilstand. Selv vor gamle fromme Prest, hvem Overretsdommeren tidligere habede paa det Biterste, og hvem han altid undgif paa enhver Maade, selv han har, naar han besøgte hans lidende Hustru, nogle Gange fundet Leilighed til i en god Stund at tale et Ord til denne Mand's hidtil klippehaarde Hjerte, og, som vi saa gjerne haabe, ikke aldeles uden Virkning.

Dog, hvad skal man sige, selv i disse Tider, hvor Stormen i hans Indre har lagt sig, og han ikke længere har det lidenskabelige Væsen, forekommer det En næsten, som om han selv var bleven til et Ulyrverk; thi ikke alene paa en bestemt

Time, men paa Minutet trækker han op snart dette, snart hint Uhr; snart har han Noget at bestille i et Værelse i sin Samling, snart i et andet. Paa den anden Side maa det heller ikke benegtes, at der midt under denne hans Sjæls slaviske Afhængighed af en hel Skare døde Maskiner, kan ligge Noget, som er af aandelig Betydning for ham. Naar han saaledes med den mest anspændte Opmærksomhed lytter til et af sine kunstige Uhres Gang, da kunde der ske noget Vignende med hans indre Dre, som det der vederfares vort ydre Dre under Midnattens Stilhed. Vi høre da den svageste Lyd i vor Omgivelse nær eller fjern. Naar saaledes hos hin Mand Lidenskabernes Larmen i hans Indre vel ikke er borttaget, men for en Tid er bragt til Tausked, da kunde han maasse fornemme hin svage Stemme, som i søgende forbarrende Kjærlighed idelig gaar efter Synderen for at vække hans sovende Samvittighed.

„Lad mig endnu tilføie Et: hav Medlidenhed med dette ullykkelige Egtepar, til hvis Bedste, det haaber jeg vist, I ere blevne førte hid netop i denne beleilige Tid. De, kjære Veninde, er jo ogsaa Moder og vil kunne forstaa en Moders Smerte, og finde hende beklagelsesværdig, om hun end maasse hang i afgudisk Kjærlighed ved sine Børn, og om end hendes Smerte var kjødelig, saa den førte hende ind i dette aandelige Mørke. Og De, min Ven, forglem og tilgiv de svære Synder, som denne Mand har begaaet imod Deres Hus. Betænk, at vi alle ere Syndere og tiltrænge Naade, og tænk ogsaa paa, at om vi vare fødte og opdragne under saadanne Forholde som Overretsdommeren, saa kunde ogsaa vi være komne langt bort fra Livets Bei, og befinde os i den samme forfærdelige aandelige Glendig-

hed. Lader os vaage og bede, bede om Frelse og Redning for disse to Sjæle og bidrage, hvad vi formaa, til at der kunde blive Lys der, hvor der nu er dybt Mørke.“

Johannas Taarer flød rigeligt, og dybt bevæget sagde hun: „Skulde ikke jeg føle Medlidenhed med en Lidelsessjæle, hvis Skjebne ikke alene er beslægtet med min egen, men som tillige er bleven et Speil for mig, hvori jeg med Skræk har seet mit eget Billede; det har vaft mig til Bevidsthed om, at den Sorg, som baade min Aand og mit Vægeme i lang Tid har ligget under for, ikke er nogen gudelig Sorg, men af kjødelig Art, ja er Verdens Bedrøvelse, som virker Døden. Lad mig faa aflægge for Dem, min faderlige Ven en Tilstaelse, og tillige gjøre en Afbiigt for min Mand, hvem jeg ofte har bedrøvet ved min utidige Sorg, dette vil lette mit stakkels syge Hjerte. Det er nu omtrent ti Maaneder siden; ri boede da paa vor Gaard i Amerika, og jeg gif med mit mindste Barn paa Armen og et andet, kun et Aar ældre langs Floden, som netop var steget til en ualmindelig Høide paa Grund af Regn i Fjeldene; en Naboerste, som var min stadige Dugang der i vor landlige Ensomhed, mødte mig; vi satte os ned i Styggen af et Træ, og jeg kan ikke sige vi førte nogen ordentlig Samtale, men vi snakkede og spøgede om en komiist Tildragelse hos en fransk Kolonist. Mit yngste Barn sad i Græsset og legede med Blomster, som den ældste plukkede og bragte det. Jeg havde mine Dine mere fæstet paa den livlige fortællende Naboerste, end paa mine Børn, da jeg hører et lydeligt Angstraab. Det var min kjære Broder Henriks Stemme, som var kommet i Besøg til os fra Byen; forstrækket over min Selvforglemmelse saa jeg op og saa

nu, at min Broder kastede sig i Vandet; i samme Dieblit favnede jeg tillige det ene af Børnene. Jeg ilede til Floden, jeg saa hvorledes min Broder kjæmpede mod Bølgerne, idet han i den ene Haand holdt Barnet over Vandet, men snart var Begge forbundne. Havde man ikke holdt mig med Magt, havde jeg i min Fortvivlelse kastet mig i Strømmen. Uden Sands og Samling bragtes jeg hjem og ifeng. Jeg blev nu liggende i en Feberfygdom, der dog snart gik over til hin tærende Sygdom, hvoraf saa Mange rives bort i de fugtige Egne. Under mine Feberfantasier ringede ideelig hin unyttige Passiar i mine Øren til min ufigelige Lidelse; jeg lo ofte høit, og naar jeg saa igjen havde et Dieblits Bevidsthed, græd jeg end heftigere. Nervesfeberen forlod mig, men Hjernen og Rygmarven vare saa angrebne, at alle anvendte Lægemidler forbleve frugtesløse.

Tungere end min legemlige Lidelse var dog Sindslidelsen. Jeg anklagede mig som mit Barns og min Broders Morderste, Dag og Nat pintes jeg af denne Følelse af Skyld, og jeg fristedes til at knurre mod Guds Følelser; jeg var ikke modtagelig for nogen Trost, kun den Tanke skaffede mig et Slags Lindring, at et Liv fuldt af saadan indre Smerte og Uro ikke kunde vare længe. Saa kom jeg hid. Jeg hørte om Overretsdommerens ulykkelige Hustru, som under Moderhertets heftige Smerte havde tabt sit indre Lys; hos mig lyfte det dog, om end med svag Flamme. Dette og tillige de kjærtevisende Ord, som min trofaste Husbond talte til mig, bragte mig til Besindelse. I de stille Timer, jeg har været alene her med mit yngste Barn, medens det enten har leget roligt eller sovet, har jeg flaget min hele Glendighed for Gud,

har bedet ham om Tilgivelse og har fornummet, at jeg har faaet den. Jeg har nu faaet langt større Sindsro og føler tillige, hvorledes mine legemlige Kræfter tiltage, saa jeg nu tør haabe at gjenvinde baade min legemlige og aandelige Sundhed."

„Ogsaa jeg," tog nu Fredrik Ordet, „maa saa aflægge en Bøjsendelse for Dem, som ikke alene er Læge for Legemet, men ogsaa for Deres lidende Brodres Sjæle, saa De maa kunne forstaa min hjertelige Beredvillighed til ikke alene at tilgive vort Huses Fiende den mod os begangne Uret, men at jeg ogsaa betragter den aandelige Glendighed, hvorunder han lider, med den dybeste Medlidenshed. Havde Guds stærke Haand ikke holdt mig og baaret mig, saa vilde jeg have ligget bunden i ligesaa tunge, om end anderledes formede Kæder, som han. Jeg er ikke født og opvoxt blandt saa ugudelige Mennesker som den stoffels Overretsdommer; begge mine Forældre, som jeg desværre mistede tidlig, vare tilligemed min Formynders retskafne og gudfrygtige Mennesker. Men allerede som umoden Yngling var jeg dog geraadet ind paa daarlige Veie. Jeg studerede Retssvidenskab ved et bekjendt tydsk Universitet. Min Fædrenerav gav mig Midler ihænde til at udmærke mig blandt mine Medstuderende saavel ved mine Udgifter som ved min Frisøstighed. Dette bragte mig i Forbindelse med et hemmeligt Selskab af unge Mennesker, som troede sig kaldede til sit Folks, ja til Folkeslagernes Redning „fra Tyranniets og de gamle Fordømmes Baand." Under skjønne, høitravende Ord skjulte sig Hadets og Fiendskabens Aand mod al guddommelig saabelsom menneskelig Myndighed og Anordning. Jeg havde desværre forladt min Gud, derfor lod han mig nu

en Tidlang vandre mine egne Veie. Lidt efter lidt blev jeg indviet i deres Hemmeligheder, og tilsidst blev jeg udvalgt til en af Selskabets Førere. Man kom paa Spor efter vort Forehavende, og Fængslet var mig nu meget nær, men sammen med sex andre af vort Selskab flygtede jeg til Amerika. Endnu i tolv Aar holdtes jeg bunden af disse taabelige Drømmerier. Mine formentlige Venner havde ligesom jeg fundet sit Underhold, en her, en der; jeg var alene i en liden By i Nærheden af Kysten, hvor en velvillig thdsk Uhrmager tog mig som Lærer til sine Børn og tillige som Lærling i Husets Forretning. I lang Tid hørte jeg Intet fra mine Medforbundne; endelig erfor jeg, at den Gne havde bestaaet Kassen hos en Kjøbmand, som venlig og tillidsfuldt havde taget ham i sit Hus; en Anden havde forført sin Verts og Belgjørerens Datter, en Tredie havde taget Livet af sig, et Par af dem havde hengivet sig til Drif og var nu Gjensstand for Folks Medlidenshed og Foragt. Jeg selv var dengang ihj af et Levertilsfælde og ofte meget tungsindig, saa endog Selvmordstanter vare opflegne hos mig. I denne Tilstand var jeg mere modtagelig end ellers for Aandens Tugtelsler. Ved mine Kameraters Exempel fik jeg se den Afvei, jeg havde været paa, og hvortil et saadant Liv uden Gud kunde og maatte føre ogsaa mig. Min Samvittighed vaagnede, og jeg kom i en forfærdelig Angst og Uro. I denne Tid lærte jeg min salige Svoger Henrik at kjende. Han førte mig til Ham, som er kommen for at redde Syndere og gjøre dem salige; jeg fulgte hans Ledelse, klamrede mig fast til det Anker, han rakte mig, og fandt Tilgivelse og Fred. Min Svoger, som var en udmærket Uhrmager og neppe havde sin Vige i Fliid og Ighgtighed, tog mig som sin Medhjælper, og jeg flyttede

i Huset til ham. Herved fik jeg nu ofte Andledning til at besøge mine senere Svigerforældre paa deres Eiendom, hvor de havde forvandlet en aldeles udhyrket Egn til et lidet Paradis. Her fandt jeg min Johanna, og hun rakte mig sin trofaste Haand til fælles Vandring gennem dette Pilegrimsliv. For tre Aar siden døde de gode Sprachers tæt efter hinanden; endog paa sit Dødsleie udtalte Fader Tilgivelsens Ord og Forbøn for ham, som havde optraadt som hans Fiende og Forstyrer af hans ydre Lykke; og jeg, naar jeg tænker paa den Afgrund, ved hvis Rand jeg engang tumlede mig, da, istedetfor at fordømme andre Syndere, maa jeg kun tænke paa at forarbejde min egen Saliggjørelse med Frygt og Bøven."

Saaledes fortalte Fredrik ligefrem og oprigtig sit tidligere Livs Bildfarelser; den gamle, ærverdige Væge trykkede hjertelig hans Haand og sagde: „Jeg ser her for mig det Spracherste Huses ægte Arving, ikke alene efter de retmæssige ydre Fordringer, men ogsaa efter det indre Sindelag. Saa blot et Ord endnu, inden vi stilles. Jeg ved at her er indkommet en tilbagestaaende Kapital for Eders Svigerfader, som vor gamle redelige Bert har i Forvaring. Da jeg selv maa billige, at I fremdeles fastholde den hidtil iagttagne Hemmeligholdelse angaaende Eders Personer, men jeg tillige antager at en saadan Indkomst ikke vil være Eder uvelkommen, vil jeg erkyndige mig noiagtigt om Sønnens Beløb, og senere iaften lade Eder det tilstille forskudsvis ved en sikker Person."

Doktoren tog Afsted og allerede efter en Times Forløb, bragte et Bud en forsegleet Bog, i hvilken fandtes 800 Kr. under Pappindet. Dette Bøvi paa ret faderlig Omsorg var ikke det eneste, som det unge Ugtepar modtog af den elste-

lige gamle Mand. Kun ved hans Mellemkomst skeede det, at Overretsdommeren tilbød Frederik at flytte ind i det nu tomme Spracherste Hus uden Godtgjorelse, men da Fredrik stod fast paa at ville betale, erholdt han det mod en meget billig Leie. Forøvrigt behøvedes der neppe en saadan Mellemkomst af den velmenende Mand for at stemme Overretsdommeren gunstig mod Fredrik. Thi for Alle, som havde Anledning til at iagttage det, var det paafaldende, hvorledes den ellers saa kolde og tilbageholdne Godsherre gjorde en Undtagelse med Fredrik, saa man endnu aldrig havde seet noget Lignende hos ham. I Begyndelsen var det kun, naar de sad sammen med Uhrene, at han talede saa fortroligt med ham; med usigelig Fornoielse kunde den lidenstabelige Samler sidde og se paa, hvorledes den unge Uhrmagers Mesterhaand satte det ene Uhrværk efter det andet i Gang og under dette Arbeide førtes da mange Slags Samtaler mellem de To. Fredrik fik i saadanne Timer mangan Gang Leilighed til at tale et alvorligt Ord, og ofte tillod Overretsdommeren, at han istemte en aandelig Sang, thi Arbeidet gik da lettere fra Haanden, mente han, og lidt efter lidt blev han selv mere opmærksom paa Indholdet af disse Sange. Oste imødefom Overretsdommeren ham og gav selv Anledning til alvorlige Samtaler; mere end en Gang talte han med Taarer i Øinene om den tunge Skiebne, som havde modt hans Hus og da fornemmelig hans ulykkelige Hustru; og de smaa Bink, som Fredrik nu og da kunde give om hans haarde Opførsel mod Andre, optog han ikke alene roligt, men kunde endog selv gjøre, om end kun spage Tilstaelser. Engang var det lykkelig for Fredrik, hvad Karl den 5te aldrig kunde bringe istand, at udføre den be-

romte Mester Breguets Forsøg at faa to Uhre til en fuldkommen Overensstemmelse i deres Gang, idet han anbragte begge Uhrværk nær til hinanden i en og samme Kasse. Overretsdommeren saa dette med stor Forundring, en Stund blev han staaende i dybe Tanker, derpaa sagde han:

„Jeg tror næsten, at et saadant Experiment, som De nu har udført med Deres Uhre, ogsaa maatte kunne lykkes med et Mennekehjerte. Det ene af disse Uhre havde altid før en usto og urigtig Gang; de bragte det i en længere Berørelse med det andet, som havde en fuldkommen rigtig Gang, og det Mangelfulde har forbedret sig aldeles, des Bevægelser ere blevne regelmæssige og fikre ligesom det andets. Saaledes tror jeg ogsaa, at et Menneffe, hvis Hjerte er fuldt af Uro og bevæges af saa mangt og meget som ikke er rigtigt, kunde faa et roligere og lykkeligere Hjerte, naar han i længere Tid havde daglig Dmgang med et andet Menneffe, i hvis Hjerte Alt var rigtigt og i Orden. Jeg skulde ønske, „vedblev han lidt nolende og rød-mende,“ at jeg i min Ungdom havde haft daglig Dmgang med et saadant Menneffe, som De er. Ogsaa jeg har et meget uroligt og derfor ulykkeligt Hjerte.“

I dette Dieblit blev det givet Fredrik at kunne faa tale med glad Freidighed, om Mennekehjertets daglige, uophørlige indre Dmgang med Herren sin Gud, med Ham, der selv er kommet i Rjød og har baaret et Mennekehjerte, for at han i denne Skikkelse kunde komme vort Bøsen rigtig nær, og i daglig Dmgang med os, kunne paatrykke os sit Billede. Overretsdommeren lyttede opmærksomt til, ikke uden indre Bevægelse, og fra den Tid af var hans Venlighed mod Fredrik end større.

Hans store Forkjærlighed for Uhrmageren blev ogsaa paafaldende for Andre, saa Mange kom til den erklærede Yndling og bad ham fremføre deres Anliggender for den ellers saa haarde og utilgængelige Herre og gaa i Forbon for dem; naar da Fredrik mærkede, at deres Sag var reifærdig, forsøgte han ogsaa i gunstige Stunder at bringe det frem paa en besfeden Maade. Det var, som om Ovreretsdommeren slet ikke kunde være eller leve uden sin Uhrmager. Selv om Søndagen maatte han tilbringe flere Timer der, og hvad der ellers aldrig havde hændt med Nogen af hans Stand, han maatte i det Mindste spise med ham.

Disse lange Ophold og især Maaltiderne hos Godsherren var et Offer for den indbudne Gæst, som derved maatte være saa meget skilt fra sin Familie; men allerede den anden Søndag fik Maaltiderne en ny Tiltrækning derved, at Husets Frue for første Gang igjen skulde tage Del deri. Den indsigtsfulde Kæge, som ogsaa benyttede legemlige Helbredelsesmiddele for den Syge, havde nu den Glæde lidt efter lidt at se god Virkning deraf, og nu imodkom han Ovreretsdommerens Ønske, og gav sin Tilbedelse til denne glædelige Overræstelse. Vistnok kunde man af det endnu altid forvirrede Blik og den fra Tid til anden indtrædende Uro bemærke, at hun ingenlunde var ganske helbredet; hun sad for det Meste taus ved Bordet, dog syntes hun fra Tid til Tid at lytte opmærksomt til, hvad Fredrik fortalte om Engländernes alvorlige Helligholdelse af Søndagen. Heller ikke havde hun paa flere Dage spurgt efter sin Duffe, men betragtede denne ganske som Vinns Eieendom. I Omgangen med Børnene, som hun nu fik have stadig hos sig, var hun næsten altid som en forstandig, moderlig,

kjærlig Veninde. Ofte syntes hun nu tilfulde at forstaa, at de kjære Smaa ikke vare bortfarne Sjæle eller smaa Engle, men naturlige, levende Vorn. Ofte beholdt hun dem til Middag og kunde spoge med dem paa en rørende kjærlig Maade. Selv hendes Klæde- dragt havde tabt Noget af det fantastiske Uventyrlige, hvilket hun hidtil med egen Haand havde givet den. Dog var Lægen slet ikke uden Bekymring for Tilbagefald, og nogle Gange var der ogsaa indtraadt rigtignok hurtigt forbigaaende Forværrelser.

I sine Kjæres Kreds nød Fredrik nu en Lykke, som ikke i lang Tid var bleven ham til Del. Johanna maatte vistnok fremdeles anvende stor Forsigtighed, og hun tiltrængte stadigt Lægetilsyn, men hendes Tilstand var ikke nu længere foruroligende. Da hun nu befandt sig i det velbekjendte Hus i sine Forældres Værelser, syntes hendes Kræfter at fornyes; et vedvarende smukt, mildt Høstveir begunstigede hendes Helbredelse; timevis kunde hun være i den for hende saa kjære Have, under hvis Træer og Blomsterbed hun havde leget som Barn, kunde endog uden Anstregelse spadserere i Landsbyen, havde nogle Gange besøgt Kirkegaarden og de kjære Bedsteforældres Grave, ja havde endog besøgt en nærliggende Høi. Den gamle Martha tog sig moderlig af sin unge Naboerke og var hende behjælpelig ved Ordningen af hendes Husvæsen; ved hende havde Johanna faaet sig en tro Tjenestepige, og lidt efter lidt begyndte hun ogsaa til Marthas store Fornøielse at tale Tyff med hende.

En Morgen, det var den første rigtig Regn- og stormfulde Høstidag, man havde haat paa flere Uger, gik Fredrik til den sædvanlige Tid til Ovreretsdommerens Bolig. Da han traadte ind i Gaarden,

faa han til sin Forundring flere Vogne, og foran Døren nogle Soldater holde Vagt. Han gik opad Trappen til Overrettsdommerens Værelser; i Forsalen stode eller sad flere Politiebedsmænd af høiere og ringere Stilling, og da Fredrik traadte ind, spurgte man ham, hvor han agtede sig hen; da han svarede: „til Overrettsdommeren,“ fik han den korte Bædd, at denne for det Første ikke var at faa i Tale af Nogen.

Han vendte sig nu til den anden Floi af Bygningen, hvor Spijsesalen og Fruens Værelser var. Her lob Tjenerne om hinanden, kun udraabende halvhøie Ord; Ingen var at faa i Tale, hans Spørgsmaal bleve kun besvarede med Skuldertræk og alle Tegn paa Bestyrrelse og Frygt. Han vilde fjerne sig,

men i det Samme kom Husets Frue ud hænderovridende og i Taarer. Ganste ved Besindelsen men i smertelig Sindsbevægelse raabte hun til ham: „Bed for min arme, ulykkelige Mand, hvem nu det Haardeste træffer, som nogeninde kunde møde ham; bed ogsaa for mig, at Gud maa bevare den sunde Besindelse og Fornuft, som hans underbare Haand atter har skænket mig midt i Ulykkens Time.“

Fredrik talede nogle trøstende Ord, men da han i samme Dieblid sa den gamle, ærverdige Præst komme, hvem Damen syntes at vente, sagde han hurtigt Farvel og ilede hjem til sin Johanna for at fortælle hende Alt, hvad han netop havde hørt og seet.

(Sluttes).

Det stille Hjørne.*)

Uden Tvivl er den Del af vore Kirkegaarde, hvor de Fattige og Ubetjendte faa sin Plads, den sørgeligste. Sørgeligt nok er det af Marmormindesmærket at underrettes om, at derunder hviler en hedengangen Ven, men endnu sørgeligere er det at se den foragtede Plads, hvor den Fattige og Elendige gjemmes. Ingen venlig Røst lader her høre fra sig, Gravmælet af Træ falder snart omkuld, og spørge vi saa: „Over hvem voger vel Græstuen her?“ maa vi vente paa Svaret til den hederste Dag, thi Menneffene have glemt det. Da skulle de Døde, Store og Smaa, staa op af deres Grave, og fra disse skjulte, uanseelige Kamre skal Mangen, der her var ukjendt og ikke blev omtalt, stige frem til usigelig Herlighed

og Ære. Paa den sidst indviede Del af St. Thads Kirkegaard i Rochdale kan man let gjentjende de Fattiges Begravelsesplads, thi medens de øvrige Dele af den ere bedækkede af Mindesmærker, ligner denne Afdeling en Mark eller Heide. Blandt dem, der ere begravede der, har jeg mange af mine Venner, og det er En af dem, der udgjør Emnet for denne Fortælling.

Bed Bredden af Floden Roche nærved den gamle Stenbro findes en landlig liden Plet, der heder „Lunden“, hvilken alt længe har været en Yndlingsplads for Gamle og Evgelige, der gjerne sjernt fra Stadens Støi og Larm vilde nyde lidt Hvile eller Bevægelse i det Frie.

Da jeg ofte har min Gang ad den

*) „Selsomme Fortællinger“ etc. af Ashworth, udgivet af Ed. B. Giertsen med anbefalende Forord af Pastor Storjohan.

Rant, faar jeg ofte Leilighed til der at stifte Bekjendtskaber og knytte Samtaler, af hvilke mange efterlade blivende Indtryk.

En Aften i Mai saa jeg der en ung Mand, der stod boiet mod en af de tre Stene, der udgjøre Grændsefjeldet mellem Skovveien og den Mark, som kaldes „Spurvehøi.“ Alt hos dette unge Menneske bidrog til at fængsle min Opmærksomhed, hans Udseende var indtagende, og hans Dragt, ihvorvel tarvelig, antydede dog Omhu og Renlighed. Han støttede sig til en Stok og holdt i den ene Haand nogle Blomster, som han syntes at betragte med Glæde. Udtrykket i hans Ansigt og dette Træk, i hvilket et øvet Øie ikke undgaar at se Dødsbebudelsen, forøgede min Lyst til at stifte hans Bekjendtskab.

Følge min Sædvane nærmede jeg mig ham venligt, og uden mange Omvendt sagde jeg:

„De synes at holde af Blomster, og det pleier i Almindelighed at være Tilfældet, at de, der lide af en eller anden Sygdom, se større Skjønhed hos Blomsterne end de friske. Forholder det sig paa samme Maade med Dem?“

„Jeg tror det, min Herre,“ var hans sørgmodige Svar, og med et sørgmodigt Smil tilføiede han: „Anser De da min Helbred for at være saa svag?“

„Det var mit første Indtryk, men har jeg taget Feil, skal det hjerteligt glæde mig, og jeg beder Dem om Forladelse, om jeg har saaret Dem.“

„De tager ikke Feil, min Herre,“ svarede han, „og jeg er glad over, at De har talt til mig. Jeg staar alene i Verden og har Ingen, til hvem jeg kan meddele mig. Jeg føler det sørgelige deri og er meget uhykkelig.“

„Unge Menneske,“ gjensvarede jeg, „Ensomheden behøver ikke at være en

Ulykke for Nogen. Der gives Glæder, der synes særlig at passe for den, der er forladt af Mennesker. Men De er ikke helt og holdent uden Slægt og Venner?“

„Slægtninger har jeg ikke, det jeg ved af. Mine Forældre døde tidlig, og jeg var deres eneste Barn. Siden boede jeg hos min Mormoder, men efter hendes Død har jeg været alene og leiet mig et Værelse, hvor jeg bedst kunde. I tolv Mars Tid har jeg arbeidet paa Bomuldsfabriker her, i Burnley og Tockworden, men i den sidste Tid har jeg for min svage Helbreds Skyld ikke været istand til at arbejde. Sagnet giver mig en halv Daler om Ugen, og deraf maa jeg leve. Da jeg kunde arbejde, forjente jeg baade Føde og Klæder, men siden har jeg maattet sælge det Bedste, og nu har jeg Intet mere at sælge.“

„Hvor bor De? jeg vilde gjerne besøge Dem.“

Han gav mig sin Adresse, men tilføiede, at jeg vilde finde hans Bolig meget ringe. Jeg lovede at komme, og med et gjensidigt „god Aften“ stiftes vi fra hinanden.

Aftenen efter indfrieede jeg mit Løfte og fik nu af Vertinden adskilligt at vide angaaende det unge Menneske, der hed Josef B. Hun gav ham det bedste Vidnesbyrd, men sagde, at han var fattig og medtagen af Lidelser, manglede det Nødvendigste, at han var alene og savnede enhver deltagende Ven, samt at hun ofte saa ham sælde Taarer af Bedrøvelse. Hun gik sin Glæde over, at jeg besøgte ham, og efter at vi havde forget for Værelse og Post til den Syge, fulgte hun mig til Josef, som med Utaalmodighed biede paa mit Komme.

Han var dybt bekymret over sin enlige og elendige Tilstand.

Hans Udfigter vare sørgelige, en tidlig Død paa et Fattighus, og han havde

lytret, at han vilde ønske, han aldrig var født.

Det gjorde mig ondt for det staffels unge Menneſte, hvis Vilkaar i Sandhed vare beſlagelſesværdige; jeg udtrykte min Beſlagelſe for ham, og da jeg gif, laante jeg ham nogle gode Boger og lovede at komme igjen.

Da han engang dvælede ved ſin tidligere Ungdom, ſagde han:

„Den lykkeligſte Tid af mit Liv, var den Tid, da jeg beſøgte Søndagsſkolen. Min Moder levede endnu dengang, og det laa hende paa Hjerte, at jeg tidligt maatte erholde et varigt Indtryk af den guddommelige Sandhed.

Hun beſøgte regelmæssig Gudstjenesten og holdt Søndagen hellig. Hun læste for mig af gode Boger, og naar vi vare alene, bad hun med mig. Det ſtaar endnu levende for min Erindring, hvorlede hendes Kind blev bleg, da Lægen ſagde hende, da hun blev ſyg, at hun neppe vilde komme ſig. Den Aftens Emerter var Begyndelſen for mig til mine senere Sorger. Min Fader var tidligere død af Hjernebetændelſe, men det var langſtra gaaet mig ſaaledes til Hjerte ſom den blotte Tanke om min Moders Dod. Lægens Forudſigelſe ſkulde ſnart gaa i Opfyldelſe, thi allerede tre Dage efter var jeg baade Fader- og Moderløs. Dagen før ſin Dod kaldte min Moder mig til ſin Seng for at tage Afſked med mig. Hvor godt hufter jeg det ikke! Endnu i denne Stund kan jeg ſe Febergløden paa hendes Kind og ſole Dodsſveden paa hendes bævende Haand. Hun talte til mig om den Himmel, hvor hun ſkulde forud, og efterlod mig ſin Bibel og ſin Vielsesring. Derpaa lod hun mig knæle ved ſin Seng, lagde ſin Haand paa mit Hoved og opſendte ſin ſidſte Bøn, Bonnen om, at Herren vilde lede mig ved ſin

Helligaand, ſom alene kunde bevare mig fra de Friſtelſer og Snarer, ſom ligge paa de Ungeſ Dei. Hun bad om, at jeg hellere maatte blive kaldet hjem ved en tidlig Dod, end at jeg ſkulde komme bort fra Herren ved et ſyndigt Levnet. Tilſidſt greb hun atter min Haand og tog det Loſte af mig, at jeg aldrig maatte forſømme at læſe i Bibelen, og at jeg ſkulde beſøge Søndagsſkolen og endelig, at jeg ikke maatte blive tilbage, naar det gjaldt om at møde hende i Himlen.

Af villigt Hjerte lovede jeg hende Alt, og det var min oprigtige Henſigt at holde, hvad jeg havde lovet. Sex Dage derefter fulgte jeg, ſtottet paa min Mormoders Arm, min elſkede Moder til Graven.

En Uge efter blev jeg ſendt paa Fabrikken og fortjente der mit Brød.

I fire Aar læste jeg daglig min Bibel, beſøgte regelmæssigt Søndagsſkolen og bad om, at jeg maatte møde min Moder i Himlen. Men en ſvær Myſte ramte mig nu, hvilken havde den meſt afgjørende Indflydſelſe paa mit ydre og indre Liv. Læreren i vor Klaſſe var en Begynder, havde et heftigt Sind og ingen Selbheherſtelſe. Den mindſte Forſeelſe ſtraffede han med den ſtorſte Strengthed, og da jeg engang havde hviftet en Kammerat det Vers i Dret, ſom han ſkulde fremſige, blev jeg ikke alene i hele Skolens Paahyn prnglet og vanæret, men ogſaa bortviſt. Skjønt Blodet ſtrømmede mig ud af Næſe og Mund, blev der dog ikke viſt mig den mindſte Deltagelſe, og enſom ſom jeg var, ilede jeg til min Moders Grav. Her kaſtede jeg mig ned, idet jeg klagede høit og raabte: „Moder, Moder, hvad ſkal jeg gjøre? Jeg ved, at jeg har handlet uret, men Læreren har ogſaa handlet uret. O, gid det blot kunde bringes i Orden igjen.“

Jeg ved Intet, som jeg jo vilde have gjort for at faa min Plads i Skolen igjen og ikke bryde mit Lofte til min Moder, og jeg sad nu blandt de Døde og tænkte og tænkte, til Mørket saldt paa, da jeg med værfende Hoved og Hjerte gif hjem til min Mormoder.

Fra den Stund og Dag følte jeg mig som en Forladt. Min gamle Mormoder var svag og sløv og brød sig ikke meget om mig. Jeg tænkte at prøve paa at komme ind i en anden Søndagskole, men holdtes tilbage af Frygt for, at Angtet om min Udvisning af den Første skulde være gaaet forud for mig og hindre min Optagelse. Mine Søndage, som før havde været mine Glædesdage, bleve mig nu en Kilde til Uro og Bekymring. Det brudte Lofte til min Moder stod truende for mig, men til sidst forandrede mine Følelser sig, og mit Hjerte blev haardt. Jeg forsømte at læse i Bibelen og glemte ofte mine Bønner. Ved denne Tid mødte jeg en Dag den unge Lærer, som havde slaaet mig, han rakte mig Haanden og bad mig om at komme igjen i Skolen. Var det steet et halvt Aar forud, havde jeg indvilget, men nu var Alt anderledes, jeg følte ikke mere Lyst dertil. Som Paaskud anførte jeg, at da min Mormoder nu var død, havde jeg til Hensigt at forlade Rochdale og flytte til Burnley, hvor jeg haabede at faa bedre Vilkaar. Han udtalte sin Beflagelse over, at han havde slaaet mig, og sagde, at han var bange for, at han var Skyld i, at jeg havde forladt Skolen. Dette formilbede vel noget det bitre i mine Følelser, men jeg begav mig dog afsted til Burnley, og i sex Aars Tid førte jeg der et letfindigt og tankeløst Levnet.

„Hvorlænge har De nu været i Rochdale,“ spurgte jeg.

„Omtrent i to Aar. Atten Maanedes

arbejdede jeg, men i det sidste halve Aar er min Helbred stadig gaaet tilbage, og mit Sind har været nedtrykt. Ofte ønskede jeg, at jeg ingen Sjæl havde, thi i saa Fald vilde Døden være en Velgjøring.“

„Hvad har De gjort med Deres Moders Gave, hendes Bibel og hendes Vielsesring?“

„Da jeg havde begyndt at komme ind paa Syndens Veie, kunde jeg ikke mere læse min Bibel, ja kunde ikke engang beholde den. Jeg følte, at den dømt mine Handlinger, og fra dem vilde jeg ikke afstaa. Af samme Grund tror jeg, at Mange søge at bevise at den hellige Bog er forvansket og forfalsket. Men jeg ved, at den er sand, og tror, at intet Stykke deraf er kraftigere end det, som viser Syndens uundgaaelige Følger. Jeg lod med Hensigt Bibelen blive tilbage paa et Sted, hvor jeg boede, og Ringen solgte jeg for at faa Brød.“

„Jeg forudsaa,“ sagde jeg, „at Deres Bibel vilde være tabt, og jeg har derfor taget en anden med til Dem.“ Da jeg gav ham den, tog han den i Haanden, aabnede den, og da han blev var, at fire Hjørner vare boiede om og fire Vers stregede under, alle stemmende overens med Ef. 55, 7, sagde han: „Det er for sent — Høsttiden er forbi.“

„Men Josef,“ sagde jeg. De gjorde Deres døende Moder tre Løfter, det Første hver Dag at læse i Bibelen, det Andet at besøge Søndagskolen, disse To ere brudte, men det Tredie staar tilbage, det behøver ikke at forbydes — De kan møde hende i Himlen!“

Den unge Mand stod op, gif hen til Vinduet, vendte sit Ansigt bort og begyndte bitterlig at græde. Jeg lagde min Haand sagte paa hans Skulder og hvistede i hans Øre: „Jesus Kristus kom til Verden for at gjøre Syndere

jalige," hvorpaa jeg hastig gik ud af Stuen.

Ved mit næste Besøg, som først skeede efter nogle Uger, underrettede Vertinden mig om, at Josef's Høste var tagen til, at den især om Matten var hestig, og de øvrige Løgerende beklagede sig over, at de ikke kunde sove for den. Nogle vare derfor flyttede bort, og hun havde seet sig nødsaget til at lade ham bytte sit Værelse med et andet i Baggaarden, som kaldtes „Hønseshuset“, men som hun dog havde ladet pynte op paa det bedste. „Det vil blot koste det Halve i Leie,“ sagde hun, og iøvrigt vilde hun søge at gjøre det saa godt for ham som muligt.

„Og Josef bor altsaa nu i „Hønseshuset“?“ spurgte jeg.

„Ja, og om De vil følge med, skal jeg vise Dem Veien.“

Jeg fulgte hende gennem en Bagdør og over Gaarden til en enetages liden Bygning, hvor jeg fandt Josef liggende i en snever liden Seng paa et Straaleie. Han sagde, at han hele Dagen havde været meget daarlig og havde været nødt til at holde sig i Sengen.

Det var i Sandhed et loierligt Sovekammer, hvis eneste Møbel (foruden Sengen) bestod i den Trefod, jeg satte mig paa ved Siden af ham. Jeg greb hans fugtige, kolde Haand og spurgte ham, om han havde hørt de Ord, jeg sidste Gang hvistede i hans Øre.

„Jeg hørte dem,“ sagde han, „og lige siden den Tid have de gjenlydt i mine Øren. Min Sorg er stor. For nogle Timer siden kom en liden Pige herind fra sin Moder med en Staal Belling og en Hilsen fra hende, at om hun fik Lov at komme igjen og læse for mig, vilde hun det gjerne. Jeg kunde ikke afflaa denne Begjæring, og saa sprang Barnet hjem for at hente sin Moders Bibel, af hvilken hun læste Ps. 103. Medens

Barnet læste, var mit Hjerte nærved at bryde. Det var min egen Moders Undlingspsalme og det Sidste, jeg hørte hende læse. Jeg brast i Taarer, og Barnet blev forstrækket. Hun spurgte mig da, hvor min Moder, hvis Navn jeg havde nævnet, nu var, og da jeg sagde, at hun var død og kommen i Himlen, spurgte hun, om jeg da ikke tænkte paa at komme derhen. Jeg kunde ikke svare, men af, hvor gjerne vilde jeg ikke vandre didhen, hvor hun er.“

„Godt, Josef, De maa i alt dette se Guds Trofasthed og Godhed. Han har ligesaavel nu sendt den lille Pige til Dem, som tidligere Bibelen. Og jeg er sendt hid for at gjøre hans Gjerning. Alt virker med til at føre Dem til det Guds Lam, som bærer Verdens Synd. Lad det blot nu ikke være forgjæves, men løfte Dem til Omvendelse.“

„Al“, svarede han, „jeg kan kun sætte liden Tro til Omvendelse paa Egeleiet. Det synes mig saa underligt, at Syndere med aabne Øine og midt i Evangeliet's Lys skulde Skridt for Skridt gaa nedad mod Fortabelsen, idet de vide, at hvert Skridt fører dem nærmere og nærmere dertil og alligevel først ved Synet af Afgrunden raabe om Barmhertighed. Det er et ynkeligt Gjøgleri, ja man kan bedst se det deraf, at Mungen efter at være kommen sig, er bleven værre end før. Ja saaledes betragter jeg det, hvorledes kan jeg vel haabe paa Forbarmelse i den ellersie Time? Det er jo ikke muligt, det strider jo mod al Fornuft!“

„Næsten alt det er sandt, og Deres Slutninger ere for en Del rigtige, og de give Dem intet Haab. Om Deres Sjæl gaar fortabt, saa er De en blandt de Mange, som Fornuften har fordømt. Menneskets Frelse beror ikke paa Fornufts slutninger, men paa Annammelse af Forjættelserne, det vil sige paa Tro.

„Hvo der tror Sønnen, har Livet.“ „tro paa den Herre Jesus, saa skal du blive salig.“ Disse og lignende Ord gjore Guds frelsende Plan anstuelig for os, og deri stue vi atter hans uendelige Kjærlighed. Ved Deres Fornufts slutninger har De selv luffet Døren til, men ved Jesu Kristi Blod kan den atter luffes op og stiftels Josef slippe ind.“

Det unge Menneſte syntes at være meget benæget. Hans Dine faldtes med Taarer, og han taug længe. Endelig udbrød han med et langt Aandedrag: „Røveren paa Korset — o det lykkelige Menneſte!“

„Sig mig, Josef, ræsonnerede Røveren?“*)

Han tænkte et Dieblif efter, drog atter et langt Suk, slog sine Hænder sammen og raabte: „Gud forbarme dig over mig Synder!“

„Sig mig, Josef, ræsonnerede Tolderen?“

Han gjorde ingen Indvending, men strakte blot sine magre lange Arme tilbage, hvorved Skjortæærmerne faldt ned og fremviste de asmagrede Ven, og udbrød med angerfuld Røst: „Herre, frels mig, jeg forgaar!“

Jeg stod nu op fra min Trefod, lagde min Haand paa hans Pande og sagde: „Josef, Peter ræsonnerede ikke heller, da han sank!“

Hans Arme sank tilbage, og med et Fortvivlelsens Blik sukkede han: „Naade, Barmhertighed — den lykkelige Røver!“

„Josef, tag Deres Dine hør fra Røveren og fæst dem paa Frelseren; stands med Deres Blik ved det midterste Kors, hvorfra Barmhertighed straalær. Hør blot den bedende Røst: „Fader, forlad dem!“

*) Ræsonnere, det er, gjøre alleſlags Indvendinger.

Jeg var nødt til at gaa bort, da jeg skulde skynde mig til Manchester.

Da jeg gik gjennem Huset, anbefalede jeg Bertinden at hellige den Syge den største Omhu og at lade hente noget Vin fra mit Hus. Forst den næste Dag kom jeg tilbage og mødte da den lille Bibelforelæserinde, som kom løbende hen imod mig og sagde, at Josef ønskede at faa mig i Tale saa snart som muligt. Jeg fulgte Barmet, og snart stode vi ved det unge Menneſtes Straaleie i Hønseluset. Ved det første Blik paa Josefs smilende og lykkelige Ansigt viste det sig, hvilken salig Forandring der var foregaaet med ham. Han var i Sandhed en ny Skabning. Han slog sine Hænder sammen og sagde: „Hvad vil vel min Moder sige, naar hun faar mig at se i Himlen! O gid jeg istedetfor denne svage Stemme havde Røst som en Basun, jeg skulde da for al Verden forkynde, at Jesu Kristi Guds Søns Blod renser os for alle Synder. Jeg er den lykkeligste af Alle, der endnu ere slupne ind ad Himmeriges Port.“

„Men sig mig, Josef, hvorledes og naar faldt denne Himmeriges uslatterlige Perle ned i Deres Skjød?“

„Da det dagedes paa Himmelhvævingen, dagedes det ogsaa i min Sjæl, saa at jeg kunde se den kostelige Perles Glands. Hele Matten har jeg bedet om Naade. Jeg saa paa det midterste Kors og saa der min Frelser blodende og døende for Synderne, og i et Nu kunde jeg tro, at han ogsaa var død for mig. Ubeskrivelig var den Glæde, jeg sølte. O hvilket Dyb af Guds Kjærlighed til Syndere!“

„Og syntes De nu om Deres Fornufts slutninger, Josef?“

„De vare idel Daarskab, og jeg var helt og holdent blind!“

„Men De sagde i Begyndelsen, at De

ønskede, at De ingen Sjæl havde. Er det endnu Tilfældet?"

"O nei, nei! Jeg føler nu, hvorledes det er at eie en Sjæl, som kan gribe Gud, og at det at være et Guds Barn og at kunne haabe paa en evig Tilværelse i hans Nærhed, er mere værd end alle Verdener tilsammen."

Da jeg kom hjem og overveiede den store Forandring, som den guddommelige Naade havde virket hos dette unge Menneſte, og overtydet, som jeg var om, at enhver Ehynder kan blive et UGmne for Guds undergjørende Naade, ſaa følte jeg mig mere end nogenſinde beſluttet paa at udraabe til bekymrede Sjæle: „Se det Guds Lam!"

J de fem til ſex følgende Uger ſad jeg mangan Time paa min Trefod ved Joſefs Seng i Hønſehuſet, og aldrig ſaa jeg hos nogen Døende en større Glæde end hans. Hans tidligere Læſen i Bibelen blev ham nu til uſigelig Velſignelſe. Længe glemte Steder ſtinnede atter frem for hans aandelige Die, og det ſyntes, ſom om han badede ſig i Evangeliet's rige Solſkin. Fra at være Lærer blev jeg Lærling. Han havde elſket Digtekuſten, og nu, da hans Iſndbildningskraft var bleven helliget, ſtrømmede Tanker og Ord, fulde af op-
hoiet Veltalenhed, frem af hans Læber.

Engang ſagde han: „Jeg har tænkt over den ſtore Forſkjel paa St. Paulus' og Byron's Død. Den Førſte ſagde: „Jeg har fuldkommet Lobet — nu ligger Retfærdighedens Krone henlagt til mig.“ den Anden klager:

Et gulnet Blad mit Liv kun er,
Ei Blomſter og ei Frugter mer
Mit Hjertes Kræftskaar hde kan,
Kun det er mit.

O hvilken aandelig Afſtand mellem dem Begge!"

Paa den ſidſte Dag af hans Liv læſte jeg for ham hans Moders Pſalmer og vædede hans brændende Læber med Vand og Vin.

Da han udaandede ſit ſidſte Suk, ſagde han: „O min Jeſus, o min Moder!"

Han, ſom herne de ei havde Fader eller Moder, Søſter eller Broder, han døde, døde paa det lave Straaleie i et Hønſehus, men ogſaa han blev af Englene henbaaren i Abrahams Skjod. Til hans Grav i det ſtille Hjørne fulgte kun hans eneſte Ven og tre velvillige Naboer ham, hvilke hjalp med til at bære ham did. En af diſſe Fire ſatte ſig dybt gjennemtrængt af den Times Iſndhold og

Paa Graven ſældte han en Taare,
En Sorgens, nei en Glædes Taare.

J Sognebud.

(Af P. Roſentrans Johnſen i „Karmſp.")

— — Jeg kjendte engang tre gamle Preſter, — tre Kamerater. De var alle Enkemænd, holdt trofaſt ſammen og mødtes hver Dag, naar Veiret var nogenlunde lunt, paa et beſtemt Klokketiet ved et Hjørne i Slotsparken. Nu er de døde, den ſidſte af dem for et Par Aar

ſiden. Han havde da boet i Kriſtiania ſom Penſionist i over tyoe Aar, krumboiet og rystende under ſvære Lidelſer af Aſthma og andre Ondr.

At han havde taget Aſſid i en ſaa lider fremrykket Alder — han var bare femti, da han gif af — havde ſin Grund

i en Begivenhed, som jeg her vil fortælle om.

Sent en Aften midtvinters for omtrent sex og tyve Aar siden sad vor Prest sammen med sin Familie hjemme i Prestegaarden, som laa ved Pollen af en af de vestlandste Fjorde. Kvælden var balmørk, Luften snetung og raafold som en Novemberdag i Etkjærgaarden.

Bedst som de sidder og pusler hver med sit Smaaarbejde, kommer en af Pigerne ind og beder Presten komme ud i Kjøkkenet til en Gut, som vilde tale med ham.

Henne ved Døren derude stod en hoi voxet, retrngget Gut i Tyveaarsalderen, med Skindhue i den ene Haand, Skistav i den anden og Stræppe paa Ryggen.

„Naa, Gutten min, hvad er det, du vil; hvor er du fra?“

„Jo . . . jeg er nys kommen over Fjeldene fra Fotnegaarden og stulde be Presten saa rakkert om at komme til min Bedstemor, for hun ligger nok og stræver med Døden.“

„Fra Fotnegaarden, ved du ikke, det hører til et andet Sogn, da?. Dere har jo baade egen Prest og Doktor“

„Ja, men nu er det sliq, at Doktoren vor er syg, og Presten er hnefast ved Unnekirken siden Søndag, derfor kommer jeg hertil.“

„Det forandrer Sagen. Men hvordan i al Verden skal vi komme frem; vi kan vel hverken ride eller kjøre?“

„Nei, Presten lyt nok ta Skiene med. Forst maa vi gaa et Stykke Vej, til vi kommer paa Hviden, siden kan vi bruge Skiene. Naar vi drager ud imorgen tidlig Kloffen otte, skalde vi vel række frem i Mørkningen. Presten maa være gjild og komme; den Gamle har ikke længe igjen og vil gjerne høre et Trostens Ord . . .“

Presten var en blødhjertet menneske-

venlig Mand, som altid var glad, naar han fik Anledning til at lette en Døendes Angst.

Han gif ind igjen til sin Kone, talte med hende om Sagen, som saa atter ud til Gutten og meddelte ham, at han vilde være reiseferdig Kl. otte. Derpaa gav han Pigerne Ordre fra Fruen om at skaffe Gutten Mad og Seng, sagde Godnat og gif og lagde sig.

* * *

Det var endnu mørkt, da de To den følgende Morgen ruslede nedover Bakkene fra Prestegaarden, Presten skindklædt, med Skistav i Haanden og Mistestræppe paa Ryggen, Gutten med begge Skiparrene.

„Jeg tænker, vi sætter over Fjorden,“ sagde Gutten.

„Bærer den?“

„Ja, jeg gif den igaar; men der er Sne overalt.“

Fjorden var vel en halv Fjerding bred, og da de vare vel over paa den anden Side, kom Dagen med Graalys og sviende Vind, som strog mod dem fra Fjeldene.

„Jeg mener, vi faar Styggeveir, naar vi kommer op,“ sagde Presten.

„Ja, han ser kold ud; han er nordvestlig idag.“

Det bar med engang over. Vafferne laa fulde af dyb, vaad Sne, og uvejsomt var det, hvor de snubde sig. Men Begge havde Høistovler paa og var seige Fodgjængere, Presten ikke mindst. Men jo hoiere de kom opover, desto tungere blev Bakkene; for hoiere oppe havde Vinden sopt sammen store Fonder af Sne, som de maatte over og stundom sank ned i til Knæs.

I Begyndelsen var Presten livlig og inatsom og opmunrede Gutten, som lod til at være meget bekymret for sin Bed-

stemoder. Men da de havde stampet i Sneen en totre Timers Tid, blev de Begge mere og mere taufe, pustede og stønede tungt under Vintertøiets Byrde og standsede tidt for at hvile.

„Bare vi nu kunde faa bruge Skiene, skulde vi nok snart være fremme,“ sagde Gutten under et Hvil.

„Ja, lad os faa klemme paa, om en Times Tid skal vi vel være paa Høiden.“

Omtrent ved Middagstid naaede de meget trætte og sultne Fjeldskillet, hvorfra Veien til Jotnegaarden igjen bar et Stykke nedover. De satte sig da ned bag en snedækket Knat, hvor der var Læ mod den skarpe Sno, og tog frem Mad til Middag. De spiste godt og drak op en halv Flaske Portvin, som Presten havde i Skræppen sin, — en hel var for tung at bære.

Presten var meget læmster, da han igjen reiste sig, og gif kun maadelig. Gutten maatte flere Gange standse op og vente paa ham.

Da de var komne et Stykke videre, forsøgte de et Rend, men Skiene sank i og kladdede, da det havde sneet sterkt om Natten. De maatte derfor klemme paa tilføds og havde et tungt Arbeide, som tog stygt paa Prestens Kræfter og Humør. Et Hvil blev han siddende saa længe, at han begyndte at skjælvryste, skvat saa op og tog formelig til at kappaa med Gutten.

Endelig fik de bruge Skiene. De var nemlig komne rundt om en Eving i Veien og ind paa et stort Gab mellem Fjeldbrækkerne, hvor den tørkolde Vind havde snertet Sneen og lagt Skorpe paa den. Og nu bar det fort affted et godt Stykke Bei.

Om en god Time er vi der, sagde Gutten efter en lang Pause.

„Og da er det ikke langt fra at være mørkt,“ bemærkede Presten, idet han ved

et Bakkedrag skubbede fra sig med Staven og satte nedover.

Men Herligheden med Skirendingen varede ikke længe. De kom atter til et Stykke Bei, som laa i Ly af høie Fjelde, hvorfor Sneen var blød og umulig at rende paa. Dertil kom, at Storstedelen af den gjenbærende Bei bar opover.

Gutten var endnu rast og let tilbens; men Presten var sterkt medtaget. Han begyndte at klage over Tyngde for Brystet og Hjerteklap og blev kortaaudet. En halv Times Gang fra Gaarden svingede Veien sliig, at Vinden med et stod dem lige i Ansigtet, en sviende Vind, som formelig stak i Lungerne, hver Gang de aabnede Munden.

Bludselig kjendte Presten en Susen og Smælden i Hovedet, og en vammel, saltagtig Smag i Munden. Han hostede op og saa til sin Forstrækkelse Blodspyt paa Sneen. Han greb den ligesaa forstrækkede Gut i Armen og bad om Støtte.

„Gaa langsomt,“ sagde han, „og tag min Skræppe, saa er du snil.“

De gif langsomt og forsigtig, og Presten mærkede foreløbig intet mere til Blodspytningen. Derimod begyndte han at fryse paa Grund af den langsomme Gang og bandt for Sikkerheds Skyld et Skjærf over Munden. Det drog nu saa smaait til at stumre, og da de endelig opdagede Gaarden et Stykke borte, saa de, der skinnede Ly ud gennem de smaa Vinduer, som Folkene endnu ikke havde slaaet Stodderne for.

Den sidste Bakke, som var temmelig lang og steil, gjorde det af med Presten. Gutten maatte næsten slæbe ham ind i Huset.

De kom for sent; den gamle Kone laa allerede død i sin Seng borte i Krogen, endnu varm og udstillet. Omkring i Bærelset sad Familien og hulkede og

fnuffede. Der blev stor Røre og For-
 skrækkelse paa dem, da de saa Presten
 komme ind i den Tilstand, og Alle sprang
 til for at hjælpe.

Presten sank om paa en Bænk, hvor
 han blev liggende i flere Minuter og
 spyttede Blod, indtil det gav sig lidt,
 saa de kunde faa ham i Seng i „Glas-
 stuen“.

Og deroppe paa Fjeldvidderne blev
 han liggende hele Vinteren. Hans Rone
 kom, saa snart hun kunde, og blev hos
 ham. Doktoren var der ogsaa flittig.
 Først da Vaaren kom med Lindveir,
 turde de flytte ham ned til Fjordsiden
 igjen.

Men da var han knækket.

Sohelten Beder Tordenskjold.

(Fortættelse.)

Efter Slaget gav Tordenskjold Fol-
 kene Vin; selv gif han ind i sin Kahyt
 for at udhvile sig efter sin Anstrengelse.
 Men Folkene, som vare blevne lystige
 ved den overstandne Fare, drak dygtigt
 af Vinen og forsømte at tage behørig
 Landfjending, saa Hukkerten om Aftenen
 Kl. 10 for fulde Seil satte til under den
 svenske Kyst paa de saakaldte Spinebover
 tæt nedenfor Kullen; Stødet var saa
 voldsomt, at en Planke sprang i Bun-
 den og Fartøiet løb fuldt af Vand. Der
 var altsaa Tordenskjold alligevel kommen
 paa svensk Grund, hvorhen han saa Ti-
 mer i Forveien saa tillidsfuldt havde
 forsikret, at ingen Svensk skulde bringe
 ham. Det lille Fartøi havde kun en
 Jolle ombord, og paa den beroede nu
 Tordenskjolds hele Haab; men selv denne
 var saa forstuet af Fiendens Rugler, at
 den ikke saa ud til at kunne flyde paa
 Vandet; dog blev den nogenlunde repa-
 reret ved at stoppe den med Klude og
 slaa Plader over Hullerne; men endnu
 var der Bamselighed forbundet med at
 faa den i Vandet, da alle Takler og Gier
 vare affluttede; omsider besluttede man sig
 til at vælte den overbord. Dog befalede
 Tordenskjold først sin fornemste Tjener,

den saakaldte Hofmester, ikke at overgive
 Braget, dersom de svenske Vaade skulde
 nærme sig, da han snart skulde sende
 Chaluppen fra Vagtskibet i Sundet for
 at bjerge Guds og Mandstabs. Baaden
 blev da væltet i Vandet og løb ved denne
 Leilighed strax halv fuld af Vand, Tor-
 denskjold steg selv Fjerde i det strøbelige
 Fartøi; han havde paa Overfarten den
 største Nød for at redde det fra at synke
 ved at ose Vandet ud med sin Hat, men
 omsider slap han efter den største Livs-
 fare lykkelig i Land paa den nordligste
 Odde af Sjælland. Her var det Tor-
 denskjolds første Forretning at henvende
 sig til Chefen for Vagtskibet, Kaptein-
 loitnant Lowe, for at overtale ham til at
 bjerge Folkene og redde af Braget hvad
 reddes kunde. Men at Chefen for Vagt-
 skibet dennegang ikke var ivrig i at op-
 fylde sin Pligt, sees bedst af Torden-
 skjolds egne Ord i Beretningen om det
 Forefaldne, som han efter Admiralitetets
 Befaling indgav. „Kl. 3 om Eftermid-
 dagen,“ siger han, „roede bemeldte Mon-
 sieur Lowe ud med et Par Joller og
 Folk med Haandgevær forsynede, men et
 Kvarter omtrent derefter kom han til-
 bage, og kan ingen guldig Undskyldning

have, at Veiret jo var bekvemt til Hufferterens Folk og mit medhavende Gods at conservere."

Imidlertid længtes det paa Hufferteren efterladte Mandskab efter Dagens Frembrud, da det haabede at faa Die paa Chaluppen fra Kronborg med det danske Drlogsflag, men istedet derfor nærmede sig nogle store svenske Baade, syldte med Bønder og Soldater for at gjøre Braget tilbytte. Men det var som om Tordenstjolds Aand endnu kommanderede det synkefærdige Fartoi; under Anforsel af Hofmesteren Hartz forsvarede Folkene sig hele Dagen eftertryffeligt med deres Bøsser, og overgav sig først henimod Aften, da man begyndte at fyre paa dem med nogle Svingbasser, og Braget stiktes ad. Den haardnakkede Modstand havde imidlertid nær bekommet den brave Hofmester ilde; man nedfattede en Krigsret over ham paa den nærmeste Kirkegaard og domte ham fra Livet, fordi han havde forsvaret sig med Baaben ihaand efterat være strandet paa svensk Grund. Til denne strenge Fremgangsmaade bidrog maaste ogsaa den Formodning, Svenskerne havde faaet, at det var Tordenstjold selv, de havde fanget, en Mening, som den ærlige Hofmesters vedholdende Benægtelse ikke formaaede at gjendrive. Men i denne yderste Nød faldt det Hartz ind at betro sig til Kong Karl selv, som han havde hørt i disse Dage skulde opholde sig i Lund, og han forlangte derfor at blive ført til ham. Han blev da endnu samme Nat tilhest bragt til Lund; Dagen efter fulgte ham de øvrige Fanger, blandt dem den norste Bjørn, som man havde taget paa Hufferteren, og som rimeligvis skulde tjene til Bevis imod Hartz, da det var bekjendt, at den horte til Tordenstjolds Folge, men det var ligesom Bjørnen anede, at den befandt sig paa fiendtlig Grund, og den viste sig hel vild og

utæmmelig, saa at Svenskerne maatte forfærdige en egen Maskine til at føre den i.

Hartz blev fremstillet for Kong Karl i Lund; denne horte taalmodigt paa hans lange Fortælling og klappede ham til Slutning paa Skulderen med de Ord: „Du har gjort ret, min Gut, du kan være vis paa vor Naade! Og den ædelmodige Konge, der agtede Tapperhed hos Ven og Fiende, lod det ikke bero herved; i den store Dyrtid, der dengang herskede i Lund, gav han Hofmesteren Tilladelse til at spise ved sit Taffel, og tilsagde ham, at Tordenstjolds strandede Gods urørt og uden Godtgjørelse skulde gives Eiermanden tilbage; et Løfte som kun den høimodige Konges Død kunde tilintetgjøre.

Saa snart Tordenstjold kom til Kjøbenhavn, fremstillede han sig for Kong Frederik; men allerede i den første Audients lod denne de Ord falde, at hans Angreb paa Strömstad „ei havde været grundet paa Raison.“ Tordenstjold søgte at forsvare sig saa godt, som han kunde, men da Kongen vedblev sin Mening, forlangte han sit Forhold undersøgt af Admiralitetet. Heller ikke herpaa var Kongen meget tilboielig til at indlade sig, maaste fordi han frygtede for, at Tordenstjolds Sag stod paa spage Fodder, at en formelig Undersøgelse og Proces fuldkommen vilde styrte ham. Men Tordenstjold saa sin Ære som Semand og Soldat at staa paa Spil; han opfattede derfor en skriftlig Ansøgning til Kongen, hvori han indstændigt anmodede om, at en Undersøgelse maatte blive anstillet. Det var ham i denne Tid forbudt at vise sig ved Hoffet, men ikke desto mindre traadte han paa en almindelig Audientsdag uventet og frimodig frem for Kongen, overrakte ham Ansøgningen og bad om, at der maatte blive

gjort Noget ved denne Sag, „for at han kunde befries fra den daglige Græm- melse og med et glad Sind igjen tiltræde det Eotog til Østersøen, hvortil han var beordret.“ Den 14de Marts 1718 fik da endelig Admiralitetet en Ordre fra Kongen, at foranstalte undersøgt, „hvorvidt Kommandeur Tordenstjolds Conduite, med Hensyn paa den mod Strøms- stad tenterede Attaque, fortjente, at han derom ved en formelig Krigeret blev belanget eller ikke.“ Tordenstjold frem- satte skriftligt for Admiralitetet hele Sa- gen, saaledes som vi allerede kjende den, med det behørigte Bilag af henhørende Dokumenter, og de sagkyndige Dommere erklærede, „at Tordenstjold i alle Maader havde gjort vel; samt efter Tidernes Omstændigheder, hvis han havde efter- ladt det mod Strømsstad foretagne An- greb, snareve havde fortjent Fiskalens Tiltale end nu.“

I Sommeren 1718 skulde Torden- stjold som Chef for Orlogsskibet „Ebe- nezer“ gaa med den store danske Flaade under Admiral Raben til Østersøen; den bestod af tolv Orlogsskibe, to Fregatter og en Brander, og med denne forenede sig ovenikjøbet i Juni Maaned en engelsk Flaade paa ti Orlogsskibe og to Fre- gatter. Det maa have været et smukt Syn en eller anden Sommerdag, fra Kysterne af Sjælland, Moen, Sverig eller Bornholm at se den prægtige Flaade for fulde Seil med vaiende Admirals- og Schoutbynachtsflag fra Rangskibenes Toppe; men det lod ogsaa til, at denne Flaade blot skulde tjene til et Skuespil. Intet Solslag blev leveret; thi de Svenske havde ikke mere nogen Somagt, der var istand til at bhyde den forenede Flaade Spidsen; intet Angreb blev foretaget paa nogen Eostad, ingen Havn blev blokeret; ei engang for de fiendtlige Kapere kunde man holde Søen ren; de stærkede næ-

sten lige under Flaget og forstak sig for de forfølgende Fregatter i de svenske Havne. Tordenstjold udbad sig flere Gange indstændigt at maatte krydse i Østersøen for at gjøre en Ende paa dette Uvæsen, og omsider blev det ham ogsaa tilladt; han var en af de faa Chefer ved Flaaden, der bragte nogle Priser til Flaget. Saaledes hengik Sommeren; i Oktober Maaned forlod omsider den store Flaade sin Post i Østersøen og gik til Kjøbenhavn, hvorfra de Engelse næste Maaned seilede hjem igjen.

Et saadant Liv, som det, Tordenstjold havde fort denne Sommer, kunde ikke Andet end forekomme ham orkesløst i Sammenligning med den idelige An- strengelse og Fare, hvortil han paa sin Post i Nordsøen havde været vant. For ikke at komme til at tilbringe Vinteren, den for Somænd sorgeligste Tid, paa samme Maade, indgav han et Forslag til Kongen, at det maatte tillades ham med et Orlogsskib og nogle mindre Fartøier den hule Vinter at ligge paa Krydsning i Østersøen og søge Nodhavn ved Chris- tiansø; saaledes troede han bekvemt at kunne opsnappe de svenske Krydsere, der i Vintermaanederne skulde vove sig ud paa Høvet og at kunne bemægtige sig en betydelig Tilførsel af Proviant fra Øster- søens sydlige Kyster. Vel var der Mange, der mente, at dette Forslag igjen var et af Tordenstjolds sædvanlige, hvormed liden Binding og megen Fare var for- bunden, men Kongen gav ham imidler- tid den onskede Tilladelse; og at hans Tillid til hans Yndlingshelt igjen var vendt tilbage, bevise blandt Andet de Ord, han ved denne Leilighed sagde: „Vi finde dog ellers ei slynderlig No- gen, som gider Noget gjøre.“ Admira- litetet fik da i November Maaned tonge- lig Ordre til at foranstalte det Fornødne, og Tordenstjold selv sørgede for at staffe

fig de nøiagtigste Dplysninger om Tilstanden af Havnen ved Christiansø, for at hans Skibe i Nærheden af Bornholms farlige Ryster kunde ligge i Sikkerhed under de strenge Vinterstorme.

Imidlertid bragte Rygget mangehaande Efterretninger til Danmark om Fortsættelsen af Karl den Tolvtes Erobringsplaner mod Norge; men al Brevverfing med Danmark var i Sverige paa det Strengeste forbudt, og man var saaledes i Uvidenhed om det Antal Tropper, Kong Karl egentlig vilde anvende mod Norge. Frederik den Fjerde havde imidlertid i Grindring Tordenskjolds Eftermiddagsbesøg i Sverig, da han fra Brylluppet borttog Presten, Brudgommen og Officieren, og beordrede ham derfor nu atter paa en lignende Fart for at staffe de nødvendige Dplysninger tilveie. Tordenskjold landede paa flere forskellige Steder af den svenske Kyst og bragte en Del Fanger med sig tilbage, af hvilke man med temmelig Paalidelighed erfarede, at en Armee paa 30,000 Mand var bestemt til et Angreb paa de norske Grændser. Denne Efterretning, at Sveriges Hovedmagt truede Norge, gjorde det nødvendigt betydeligt at forstærke den norske Armee; til at oversføre en Transport af 3000 Mand bestemte Kongen Tordenskjold og udsatte derfor for det Første Udforelsen af Planen med Vinteropholdet ved Christiansø. Flaaden var færdig til Afseiling den 1ste December 1718.

Det er begribeligt, at Tordenskjold glædede sig ved den Tillid, man igjen begyndte at sætte til ham, og at han deraf, om det var nødvendigt, vilde have taget en ny Anledning til at bruge al den Forsigtighed, som en Chef for en Convoi bør iagttage. Og dog var det nærværende, at Skjebnen igjen havde ladet

denne Seilads faa et uheldigt Udfald. Til den første Samlingsplads i Tilfælde af, at Skibene bleve skilte fra hverandre, var bestemt Fladstrand i Fjlland. Saa snart Flaaden var kommen ud af Sundet, skilte Tordenskjold sig fra Convoien, der gik under Ledfagelse af en Fregat, og holdt selv uden om Anholt, for saaledes at affjære de fiendtlige Krydsere, der muligen vare i Farvandet. Den 7de December passerede han Anholt og samme Dags Aften vilde Styrmandene forandre Kursen og holde vestligere i den Formening at være forbi Læsø og Trindelen. Tordenskjold var af en anden Mening og forbød dem i Forstningen at luvne an, men da Detstyrmanden blev vred og frasagde sig Skibet, dersom han ikke maatte raade for Koret, var Tordenskjold nødt til at gibe efter, da Krigsartiklerne forbød „Hans Majestæts Officerer at indfalde i Styrmandenes Functioner, naar de ere enige.“ Men det varede ikke længe, førend Skibet forfulde Seil løb paa en Sandbanke ovenfor Læsø; Faren tiltog, da en Storm reiste sig, og det var med Nød og Neppe man kunde faa en Chaluppe sat ud, der blev sendt iland for at kræve Hjælp. Hele Matten skjed Skibet Nodstød; ogsaa hørte man Stormkloften ringe paa Læsø; ikke desto mindre vovede ingen Baad sig ud, og Veiret var tilmed saa haardt, at det alligevel havde været umuligt at faa Varp udbragt. Mod Morgenen jagtedes Stormen; der kom Baade ud fra Den, Orlogsstibets svære Ankere bleve udbragte med Varp, og om Aftenen Kl. 10 lykkedes at vinde Skibet af Grunden, efterat det havde staaet i fire og tyve Timer. Ved Midnatstid var det igjen i rum Sø og naaede lykkeligt Fladstrand, hvor imidlertid Convoien var indløben. Soldaterne bleve efterhaan-

den, efterjom Veiret tillod det, satte over til Norge, hvorhen Tordenstjold selv ankom den 16de December.

Men da de danske Soldater kom til deres Bestemmelsessted, var det ikke længer nødvendigt at bruge dem mod den svenske Konge. Kong Karl var om Aftenen den 11te December funden død i Bøegravene for Frederikssten, støttet mod Brystværnet, med den høire Haand paa den halvt uddragne Kaarde, i opreist Stilling, som om han endnu vilde trodse sin sidste Fiende, Døden: en Kugle havde truffet ham i Tindingen og gjort Ende paa hans dristige og eventyrlige Liv. Og det var ligesom om Krigslykken var bunden til Kongens Person; thi den svenske Armee trak sig paa alle Kanter strax ud af Norge. Paa den første Efterretning herom satte Tordenstjold sig strax tilhest og red fra Moss, hvor han dengang var, til Christiania for at indhente paalidelig og noiagtig Underretning om Sagen, og hos Statholderen fik han en Udskrift af Magistratens Beretning fra Frederikshald. Derfra begav han sig ombord paa „Saaland“, og gik øieblikkelig under Seil til Danmark for at overbringe Kongen denne vigtige Tidende. Den 28de December, om Aftenen Kl. 10, ankom han hurtigere end Rytget paa Rheden af Kjøbenhavn. Da han den foregaaende Nat ombord havde dikteret sin Skriver den fornødne Beretning, havde han sine Papirer i Beredskab og lod sig derfor endnu samme Aften melde hos Kongen. Denne havde allerede begivet sig til sit Sovegemat, men da han vel kunde vide, at Tordenstjold havde noget Vigtigt at forebringe, lod han ham faa Audients. Kongen spurgte ham strax med en alvorlig Mine om Frederikssten var erobret. „Nei langtfra,“ svarede Tordenstjold; „tværtimod kan jeg ønske Ederes

Majestæt til Lykke: Kong Karl er død, og ikke en Svensk at finde i hele Norge!“ Kongen vendte Ansigtet bort og blev taus i nogle Minuter, rørt ved Erindringer om sin kongelige Fiendes sorgelige Skiebne. Derpaa spurgte han, om ogsaa Efterretningen var fuldkommen paalidelig. Tordenstjold svarede: „Gud give at Deres Majestæt saasandt vilde gjøre mig til Schoutbynacht!“ og fortalte saavel mundtlig, hvorledes Alt var tilgaaet, som overrakte Kongen den skriftlige Beretning, han havde opfat. Tordenstjolds Schoutbynacht-Patent blev udstedt den 30te December 1718, og fra dette Dieblik havde han med de andre Flagmænd Sæde og Stemme i Admiraltetet.

Kong Karls Død gav den nærmeste Anledning til, at de krigførende Magter, fornemmelig England, bleve tilbøielige til Fred med Sverig, da det strenge Raaperreglement mod Handelsstibene strax blev ophævet; men af Frygt for en egenraadig Bestemmelse af Sundtolden troede England ikke at kunne tillade, at Danmark fik begge Sider af Sundet, og uden denne Afstaaelse af de sydlige svenske Provindser vilde Kong Frederik ikke slutte Fred. Han besluttede da af al Magt at fortsætte Krigen og at angribe Sverig baade tilføs og tillands. Tordenstjold blev i April Maaned 1719 befalet at gaa i Søen med fire Orlogsstibe og en Fregat, og da han paa Kjøbenhavns Rhed aabnede den forseglede kongelige Ordre, saa han, at hans Bestemmelse var at gaa til Nordføen for at blotere Gøteborgs Havn. Den 9de April heisede han sit blaae Schoutbynacht-Flag paa Orlogsstibet „Saaland“ og holdt med en søielig Vind nordestfer ud af Sundet.

Gøteborg ligger ved Gøtaelven, der her udgryder sig i Katagattet gennem to

Mundinger, der kaldes den nordre Elv og den søndre Elv og adskilles ved Den Hisingen. Det egentlige, for dybtgaaende Skibe bekvemteste Fjndløb til Havnen var igjennem den søndre Elv, som imidlertid var meget stærkt befæstet ved Kastellerne Gammelelsborg og Njellsborg, der, som vi tidligere have hørt, engang saa kraftigt afviste Tordenskjolds Forsøg paa at overrumple Havnen; det nordre Fjndløb forsvarede ved den gamle Fæstning Bahus Slot. Det var altsaa ingen let Sag for Tordenskjold med den ubetydelige Magt, der var ham betroet, at indeslutte eller blokere en Havn af et saadant Omfang, og hertil kom endnu den særegne Omstændighed, at han bestandig maatte være paa sin Post mod fem Orlogsskibe og nogle mindre bevæbnede Fartøier af den svenske Flaade, der laa i Marstrand's Havn, to til tre Mile nordligere. Disse Skibe vare nemlig de foregaaende Mar beordrede til de norste Grændser for at understøtte den svenske Konges Fjndfald i Norge, men førend de efter den svenske Armees Tilbagetog kunde række Gøteborg, havde Vinteren overrasket dem i Marstrand; og man kunde nu hvert Dieblik vente, at de med den første saetelige Vind vilde angribe den danske Eskadre fra Gøteborg, der saaledes var udsat for at komme under en dobbelt Fjld. Tordenskjold anvendte imidlertid den muligste Forsigtighed for at forebygge et uventet Angreb: han ordnede sine Skibe saaledes, at de gjensidig med Lethed kunde understøtte hverandre, naar Vinden var gunstig for de svenske Fartøier til at løbe ud fra Marstrand, ligesom han ogsaa lagde en Vagt paa Den Vingø, hvorfra man havde Marstrand i Sigte, for at han ved Fjldsignaler kunde advares om, naar de svenske Skibe skulde vise sig; derhos saa han personlig noie til, at der blev holdt en

streng Vagt, fornemmelig ved Nattetider, og befalede, ikke under noget Paaskud at forurette eller plyndre de svenske Fjndbyggere paa Kysten eller Derne, for at han kunde staa paa saa venstabelig Fod med Fienden som muligt. Alle disse Forsigtighedsregler havde maaste dog ikke været tilstrækkelige; men de Svenske kunde uagtet al Anstrengelse ikke faa saameget Mandstab sammenpresset, at de tilstrækkelig kunde besætte Skibene, der den hele Tid bleve liggende roligt i Marstrand's Havn. Det lykkedes saaledes virkelig Tordenskjold at holde Gøteborg noie indespærret, og næsten daglig faldt i hans Hænder Koffardifartøier, der agtede sig til Gøteborg's Havn, uden at vide af, at den var blokeret, og han havde endog saa den Fornoielse at bemægtige sig en Kaper, der vilde liste sig ud fra Gøteborg, og i hvis Instruxer blandt Andet forekom, „at den flittigen skulde oppasse alle vester fra kommende Fartøier, som agtede sig til Gøteborg, og med Høflighed og Sammelighed lade Skipperne vide, at Fienden laa for Fjndløbet.“

Imidlertid var endnu Tordenskjolds Magt for ringe til at foretage Noget af Betydning, og han ansøgte derfor flere Gange indstændigt Kongen om Forstærkning, og denne blev ham ogsaa efterhaanden sendt i Mai og Juni Maaned; især vare ham to Stykprammer kjærkomne, „Langmaren“ og „Spydstagen“, som den duelige Vice-Admiral Jülichar havde konstrueret; de forte svære Batterier af Kanoner og Mortjere og vare tillige ved deres særegne Bygning saameget som muligt betryggede mod Faren for at synke eller sthydes ibrand. Den hele for Gøteborg samlede Eskadre beløb sig i Juni Maaned til syv Orlogsskibe med to Fregatter og et betydeligt Antal Stykpramme.

Efterhaanden som Tordenskjolds Hjælpekilder forøgedes, vendte sig hans Tanker til at forsøge noget Mere end blot Blokade, for om muligt fra sin Side at underflotte Kong Frederik, der var trængt ind over de svenske Grændser og i Juli Maaned havde taget Hovedkvarter i Strömstad. Tordenskjold besluttede da at forsøge paa Erobringen af Marstrand. Men denne By var anseet for næsten uindtagelig. Den ligger paa en Ø tæt udenfor den svenske Kyst og er dækket af Fæstningen Karlsten, der er opført paa en steil Klippe i en ringe Afstand fra Byen. Havnen, hvori paa den Tid laa fem Orlogsskibe og to Fregatter foruden flere bevæbnede Fartøier, havde to snævre Indløb mellem Ro-Den paa den ene Side og Kløver-Den paa den anden; den forsvaredes af flere Batterier og kunde desuden bestrænges af Fæstningens Kanoner.

Efterat Tordenskjold havde indhentet sine Officerers Mening, posterede han først en Del af sin Flaade saaledes, at den kunde affjære Marstrand al Tilførsel fra Land. Men paa samme Tid vilde han ikke opgive Blokaden for Göteborg, og da de Svenske af Frygt for et Angreb paa Havnen, havde sænket nogle gamle Orlogsskibe udenfor Gammelelsborg, benyttede han sig ogsaa heraf; han lod sin Hovedflaade lægge sig for det nordlige Udlob, hvorfra den tillige kunde have et vaagent Die med Marstrand og efterlod ved det søndre Udlob af Gøtaelven kun to Orlogsskibe og en Galei, der nu kunde være en tilstrækkelig Magt til at spærre dette Udlob, da de Svenske ved at fylde Havnen selv havde lukket sig inde. Sine Fartøier vidste han at sitre mod OVERRUMPLING ved jaavel selv at iagttage som at anbefale sine Officerer en uafbrudt Arbeaggenhed, og naar undertiden den danske Eskadre led noget

Tab, saa var det netop, fordi man havde været Tordenskjolds udtrykkelige Ordre overhørig. Saaledes havde han den 12te Juli ved Parolen givet den Befaling, at Galeien „Prinds Christian“, der havde Vagt ved det søndre Udlob af Gøtaelven, skulde lægge sig nærmere til Orlogsskibene, „for ei af fiendtlig Overmagt at blive couperet.“ Løitnanten, der kommanderede ombord, blev af Forsømmelighed paa sin forrige Post, hvoraf Følgen da ganske rigtig var den, at Galeien ved Nattetider blev overløst af nogle svenske Chalupper og borttagen med hele sin Besætning, 110 Mand.

Førend Tordenskjold angreb Marstrand, havde han sørget for ved sine Forbindelser i Sverige selv at staffe sig nogenlunde Underretning om Fæstningens Stykke. Men for at være ganske sikker i sin Sag, udførte han en Gjerning, der upaatvibelig, efter alle Bedragter, vilde have kostet ham Livet, der som ikke hans Snildhed og gode Lykke havde staaet ham bi. I Tillid til sin fuldkomne Færdighed i det svenske Sprog forklædte han sig som Fisker og lod sig en Morgen ro iland tæt udenfor Byen Marstrand, tog en Kurv med Fisk paa Armen og gik ind i Byen. Fiskene salbed han til en saa høi Pris, at Ingen vilde købe dem, men just derved fik han Leilighed til at gaa fra Hus til Hus og indhente sine Efterretninger, indtil han omsider vovede sig ombord paa Orlogsskibene i Havnen. Men ogsaa de svenske Søofficerer fandt, at han var for dyr med sine Varer, hvorpaa han igjen forlod Skibene, folgte Fiskene i det sidste Hus i Byen og gik uhindret bort, som han var kommen.

Saaledes havde da Tordenskjold lært noie at kjende Byens og Fæstningens Forsvarsmidler; han vidste blandt andet, at Besætningen paa den sidste Tid

ikke beløb sig til mere end 300 Mand. Den 21de Juli blev „Langemaren“ og „Spydstagen“ med deres søvære Batterier af Morsjere og fireogtyvepundige Kanoner slæbt op til Rosen, hvor Tordenstjold selv steg iland med sekst til syv hundrede Mand. Men kun Halvparten af disse vare egentlige Soldater; Resten var Matroser, som han havde taget fra Orlogsskibene og forsynet med Flinter, Entrehager og Piler: det var den Magt, med hvilken han truede den stærkeste Fæstning i Sverig. Han havde ifinde at opfaste et søvært Batteri paa selve Rosen, men de Landofficerer, han havde ombord, vilde ikke indlade sig paa at lede Arbeidet af Frygt for, at ved et misligt Udfald Ansvaret skulde falde paa dem. Tordenstjold forestod derfor selv Arbeidet, og lod Folkene opfaste en Jordstandse; thi saasnart Landgangen var gaaet for sig, begyndte de svenske Kanoner at spille baade fra Fæstningen Karlsten og Batterierne; ogsaa en svensk Galease og Stjtkpram forurologede meget Arbeiderne, der vare isærd med at bringe det søvære Skjts iland fra Skibene. Hjærdeleshed tjente Tordenstjold selv, hvor han viste sig med sit Følge af Officerer, de Svenske til Skive, og en af hans Officerer blev ved Siden af ham svært saaret af et Kardechestud.

Søndag Morgen den 23de Juli havde han omsider sine Batterier i onstelig Stand og begyndte at kaste Bomber og Granater. De to svenske Fartøier toge strax Flugten, og nu vedblev man hele Formiddagen at rette Skuddene mod Byen og Fæstningen Karlsten; men da man frygtede for, at Byens Huse og Skibene i Havnen skulde blive stude i Brand, og saaledes det forventede Bytte formindstes, kastede man til Slutning med Bomber efter Fæstningen alene. Ved Middagstider troede Tordenstjold,

at Diebliffet var kommet til at kunne gjøre Landgang paa Den selv, hvor Marstrand ligger. „For ikke at gaa saa lumst paa dem,“ siger han i sin Indberetning til Kongen, „som de paa den bortsnappede Galei, sendte jeg Kapteinloitnant Ployart med en Compliment til Kommandanten og de Herrer Chefs ved Eskadren, om de vilde lade følge de tre Galeaser og tre af Orlogsskibene, vilde jeg Intet tentere, ei heller ruinere Byen; hvis ikke, saa vilde det ste, dog saaledes, at Indbyggerne permitteredes at flytte over paa Nerne med deres Gods, hvilket de Messieurs ikke vilde accordere.“ Den egentlige Grund, hvorfor Tordenstjold sendte dette, som oftere lignende, Gesandtskaber, var vel for med det Samme at erholde en eller anden Underretning, der kunde være til hans Fordel; han ventede altsaa naturligvis et Ufflag og havde taget sine Forholdsregler overensstemmende dermed. „Langemaren“, „Spydstagen“ og en Del andre Stjtkpramme dækkede Landgangen og udsendte en Regn af Kugler og Bomber, der bestadigede nogle af Skibene i Havnen saaledes, at man paa deres heldende Stikling tydeligt kunde se, de vare nærvæd at synke. Et stærkt Korps Soldater blev sat iland, og efterhaanden blev man Herre over de Batterier, der bestrog Indløbet, og fornagtede Kanonerne. Tordenstjold sendte da nogle velbemandede Chalupper ind mod Havnen for at forsøge paa med Dyrer at sprengte den Bom, der lukkede Indløbet. Frygt for at affjæres fra Fæstningen betog nu Svenskerne; de forlode deres Stilling ved Byen og slugtede fra Orlogsskibene. Paa disse Sidste vedblev de danske Soldater at kaste Haandgranater for at drive de nølende Fiender ud; man frygtede nemlig for, at de skulde bore Skibene isænk eller antænde dem; og virkelig

hadde ogsaa tildeels de Svenske selv be-
stædiget dem saaledes, at af sexten Far-
toier de elleve samt i Havnen. Derimod
lykkedes det, uagtet en vedholdende Ild
fra Fæstningen at udoarpe et Orlogs-
skib, 10 Fregatter, en Galease og en
Pram. Orlogsskibet var „Varbjerg“
paa 44 Kanoner; det blev siden en dansk
Koffardimand og den første Chinaserer,
der blev udrustet fra Kjøbenhavn.

Saaledes havde da Tordenskjold Byen
og Havnen inde, som han strax søgte saa
godt som muligt at sikte mod Udfald fra
Karlstæn; men dermed var endnu ikke
Meget vundet: Byen laa aldeles under
Fæstningens Kanoner, og det lod til, at
Kommandanten havde besluttet at ruinere
den eller sikke den ibrand; thi hele Nat-
ten vedblev han at styde paa Husene.
Og der var intet Haab om, at den sterke
Fæstning saasnart skulde overgive sig til
den Magt, Tordenskjold havde at raade
over; i et Brev, han i disse Dage skrev
til Kongen, mener han i det Mindste
at maatte kunne disponere over 1000
Mand, dersom Fæstningen skulde kunne
tvinges.

Den følgende Dag lod Tordenskjold
Folkene føre den Proviant i Sikkerhed,
der fandtes samlet i stor Mængde i
Marstrand, for at ikke dette Forraad,
som han havde høiligt nødtigt til sine
Troppers Underhold, skulde fortæres i
en muligt udbrydende Ildbrand. Og
ikke alene for sig og sine Folk sørgede
han, men viste sig ogsaa menneskekærligt
bekymret for de svenske Borgeres Skjebne,
hvis Eiendom nu var udsat for større
Fare fra deres Landsmænd end fra deres
Fiender. Allerede i sin Skrivelse til
Kongen underretter han ham om, „at
Indvaanerne blive behandlede, som om
det var Hans Majestæts egne Under-
saatter, saa de ikke skulle have Mar-
sag til at klage.“ Og strax efter Byens Grob-

ring gav han Indbyggerne Tilladelse
til at flytte deres Gods over paa Klo-
verøen, hvor det kunde være i Sikker-
hed for Fæstningens Kugler, beordrede
Mandskab til at være dem behjælpelig,
underrettede Fæstningens Kommandant
om, naar denne Flytning skulde gaa for
sig, og bad ham imidlertid at ophøre
med Skydningen, i det Mindste paa den
Kant. En saa menneskekærlig Frem-
gangsmaade mod Fiender var dobbelt
mærkelig paa den Tid, da Ludvig den
Fjortende og Czar Peter havde givet
Exemplet paa en barbarisk Maade at føre
Krig paa med Skjæden og Brænden og
Misshandling af værgeløse Mennesker.

En af de Bomber, som Mørseebatteriet
paa „Kangemarren“ udsendte, faldt paa
en af Fæstningens Bastioner, hvor der
stod en Krudtkiste og laa en betydelig
Mængde slydte Karduser, „hvilket Alt,“
som Tordenskjold udtrykker sig, „gik sin
Gang.“ Kommandanten, Oberst Dank-
wart, var en leetroende Mand, uden
Mod og Bestemtighed, og desuden i høj
Grad bekymret for sin Familjes Skjebne,
der illigemed ham var indsluttet inden-
Fæstningens Mure. Krudtkistens Ex-
plosion indjog Kommandantens Røne en
stor Skræk, og hun begyndte allerede at
anmode Manden om, at han skulde søge
i Tide at redde Livet ved en Kapitula-
tion. Familiens Angest blev om mu-
ligt endnu forøget, da en Bombe slog et
Stykke ned af Hvalvingen over deres
Bærelser, og Oberst Dankwart plagedes
nu næsten ligesaameget af sin Familjes
idelige Overhæng om at slutte en Kapi-
tulation, som han ængstedes af Fiendens
Kanoner. Imidlertid erklærede han
endnu tilspjeladende uroffelig, at kun
Hunger skulde kunne tvinge ham til
Overgivelse.

Tordenskjold vidste, at en stor Del af
Garnisonen bestod af fangne Sachser,

der vare blevne overtalte til at gjøre Tjeneste under de svenske Faner. Han kunde saaledes slutte sig til, at disse Soldater ikke vare de mest udholdende i en Beleiring, og denne Formodning blev bestræket ved deres Samtaler paa Posten, som en af de danske Officerer listede sig til at overhøre. Han opsatte derfor et tydsk Brev, som han i flere Afskrifter vidste at faa Garnisonen spillet i Hænderne, hvori han blandt Andet talte om, „die formidable Macht, so ich bey mir habe,“ og om „eine raisonnable Re-compence,“ som den skulde erholde, der kunde „persvadere Kommandanten til at overgive Fæstningen.“ Men da Virkningen af disse Breve udeblev ham forlænge, fandt han paa en anden Maade at indjage Kommandanten Skræk. I Marsstrand var der et Fruentimmer, om hvem Røgtet gik, at hun havde levet i en noie Forstaaelse med Oberst Dankwart, og som i ethvert Tilfælde havde fri Adgang til Fæstningen og til Kommandantens Hus. Tordenstjold lod hende falde til sig og forsikrede hende, at det alene var for at spare Blod at han ikke for længe siden havde studt Fæstningen i Grus. Skildrede hende den Magt, han havde hos sig som aldeles uimodstaaelig og fortalte hende endelig at han endnu i disse Dage kunde vente en Undsæring paa 20,000 Mand, der skulde ankomme fra Kongens Hovedkvarter i Stromstad. „Men naar denne Forsterkning ankom,“ vedblev han, „vilde han heller ikke mere vide af nogen Accord at sige; hvad derfor Kommandanten vilde gjøre, maatte han gjøre snart.“

Hvad Tordenstjold havde forudsæet, skete. Fruentimmeret gik med sin Besked til Fæstningen og overdrev vel snarere end tog Noget fra i sin Beretning; den Forvirring hendes Fortælling foraar sagede, blev endnu forøget ved et egen-

hændigt Brev fra Tordenstjold, hvori han forsikrede „at han, det koste hvad det vilde, ikke gif herfra, førend han havde rensset i sin Dessein.“ Endvidere bekræftede han Røgtet om de 20,000 Mand, der allerede vare paa Marschen, og for at gjøre Kommandanten ganske trostydig, tilbød han ham „at lade efterse den Anstalt, der til Utaaqen var giort, og som ingenlunde kunde mislinge.“

Dette sidste Tilbud steede maasse kun paa Skromt men Oberst Dankwart tog virkelig Tordenstjold paa Ordet og sendte Kaptein Utfall ned i Byen for at efterse Angrebsanstalterne. Det var ikke den første Gang Kaptein Utfall havde havt med Tordenstjold at gjøre. I Maret 1717, da han blokerede Gøteborg, forsogte Utfall paa at inige sig ind i Haven, havde derfor forklædt sig som Matros og var gaet ombord paa et fransk Skib, som han haabede uhindret skulde faa Tilladelse til at passere. Men Tordenstjold, der af flere Omstændigheder kunde formode, at man vilde spille ham et saadant Puds, lod alle Matroserne opkalde og undersøgte deres Hænder, hvorved han da let bemærkede en stor Forskjel paa Kapteinens fine Hænder og Sefolkenes begede Næver, der vare vanie til at haandtere Klarer og Seil. Senere var han bleven udloft og kom nu atter for at vurdere den Magt, hvormed man truede Karlsten. Førend han fulgte Tordenstjold til Monstringen af de sex til syv hundrede Mand Soldater og Matroser, der befandt sig i Byen, blev han godt beværtet ved et Frokostbord, hvor mere end en Skaal paa Krigens lykkelige Udfald blev tomt. Det var saaledes med halvt omtaagede Vine, at Utfall med Tordenstjold og hans Officerer gik gjennem Gaderne, hvor Mandstabet strunt og stolt stod opstillet under Gevær; men medens de danske Officerer

fortalte Svensken den ene lystige Historie ovenpaa den anden, traf Folkene om i en anden Gade, gennem hvilken atter Udfald passerede, omringet af de lystige danske Officerer, og troede at se en ny Afdeling af Beleiringsarmeen. Saaledes gif det ganske naturligt til, at han ved Tilbagekomsten havde intet Mindre at berette Oberst Danfwart, end at Tordenstjold havde flere tusinde Mand beredte til at angribe Fæstningen. Et Krigsraad blev da strax sammentaldt, og medens dette raadslog, hændte det sig ganske beleiligt, at endnu en Krudtbeholdning fløi i Luften, hvilket bidrog til Kapitulationens hurtigere Afslutning. Den blev undertegnet den 26de Juli 1719. Al privat Eiendom i Fæstningen skulde respecteres, Garnisonen udmarschere med Ober- og Undergevær, klingende Spil og brændende Lunter, hvorimod Kommandanten som Kapitulationen lyder, „havde fundet det raadeligst at afstaa og til den danske Krone at indrømme Fæstningen Karlsten.“ Tordenstjold tilføiede i Slutningen af Kapitulationsdokumentet: „Jeg kan virkelig gratulere Hr. Obersten for saaledes at udmarschere; thi havde det end tarderet i to Gange fire og tyve Timer, saa at Resten af den her for Fæstningen desti-

nerede Force var arriveret, kan jeg forsikre, at intet af Punkterne saaledes kunde være blevet accorderet; til ydermere konfirmeres dette under min egen Haand og Signet.“

Efter Overenskomsten skulde Karlsten overgives samme Dags Eftermiddag Klokken 3, men da Kommandanten tøvede med at lade Garnisonen udmarschere, gif Tordenstjold op til Fæstningen med 100 Mand Soldater, som han lod gjøre Holdt udenfor Porten; selv gif han nærmere og bankede paa en lille Laage, der var anbragt paa Porten; saasnart den blev aabnet, gif han uden videre ind i Fæstningen og lige til Kommandantens Hus, kun ledsaget af to Officerer og nogle Chaluproere. Da han igjennem Vinduet saa Oberst Danfwart, der maasse endnu var tvivlraadig, om han skulde indlade sig paa Kapitulationen eller ikke, raabte han: „Hvad nøler J efter? Ved J ikke, at den accorderede Tid er forloben!“ Kommandanten blev forvirret og lod strax 100 Mand Tydskere trække ud af Fæstningen; efter dem fulgte Tordenstjold med den blanke Kaarde i Haanden og kommanderede sine egne Soldater til at marschere ind og besætte Posterne.

(Sluttes).

De Nordbøes Maade at gjøre Godt paa.

Den Verden, vi lever i, er en haard Verden, en kroget Verden, en tornefuld Verden, en fortjert Verden til at komme igjennem; men den kunde være værre. Den kunde ogsaa være bedre, dersom Enhver for Alvor vilde forsøge paa at gjøre den bedre.

Jeg spadserede for nogen Tid siden med en Landmand, som jeg lagde Mærke

til sparkede tilside hver større Sten, som laa løs.

„Jeg synes ikke om at se slige Stene ligge paa Veien og ikke rydde dem væk,“ sagde han. „Hestene har nok at trække, om de ikke skal trække Læsset over dem, og det er let at sparke dem tilside!“

Dersom blot Alle vilde gjøre ligesaa —!

Jeg tror ikke, at Nogen i Sognet hyn-
tes om Peder Berg. Han var en utel-
kelig Fyr, naar han var som bedst; men
undertiden var han ligefrem vrang. Han
havde ogsaa sine gode Sider. Han var
ædruelig og arbejdsom. Han satte især
sin Stoltthed i en liden Have, han havde
anlagt udenfor sit Hus, i hvilken han
arbejdede i sine Fristunder om Aftenen.

Peder Bergs nærmeste Nabo, Ole
Nordbo, var en godmodig Mand, lige-
saa slittig som denne. Og da deres
Haver laa i Nærheden af hinanden, var
der en Slags Rappesstrid mellem dem
om, hvem der kunde faa sine Æbler tid-
ligst modne, de største Gulerødder o. s. v.
Fra Oles Side blev denne Rappesstrid
ført i al Godmodighed; men hændte det,
at han seirede i Striden, var Peder saa
vild som en Bjørn.

En Vaarmorgen saa Peder ud af sit
Vindue, idet han klædte sig paa, og saa
da et Syn, som kunde have gjort en
Mand med et blidere Sind end hans
vred. En hel Hønsesflok var kommen ind
i hans Have og var saa slittig som Bier
beskjæftiget med at sparke op det Frø,
som han netop havde i Jorden. Han
ventede ikke, til han var helt paaklædt,
men styrtede i fuldt Raseri ud og anret-
tede et frygteligt Nederlag blandt Høn-
sene. Disse tilhørte Ole Nordbo; de
havde brudt ud af sit Indelukke, og idet
de forsøgte at gjøre det mest mulige ud
af sin forte Frihed, havde de ulykkeligtvis
taget Veien ind i Peders Have, efterat
de havde gjort tilstrækkelig galt i deres
egen Eiermands.

Peder Berg var en Smule skamfuld
over sig selv, da Gjerningen var gjort;
han stelte det saa, at de døde Høns blev
fundne paa Marken bag de to Haver, og
gav sig derpaa ifærd med at udbedre den
Skade de havde gjort.

Da de dræbte Høns blev fundne, fore-

gav han Intet at kjende til Sagen; men
Ole havde desuagtet sine egne Tanker
derom, og fra den Tid var de to Naboer
og deres Koner kolde som Is mod hver-
andre.

Nogle faa Maaneder senere begyndte
Peder Bergs Have at faa et forsomt Ud-
seende. Efterat Frugten var indhøstet,
kom den mere og mere til at ligne et
Bildnis; Ukrud voxede op i de tomme
Senge, og der gjordes ikke noget Forsøg
paa at luge det bort. Jorden blev ikke
spadet op for at gjøres stiftet til ny Sæd.
Vinteren kom, og Stikkelsbær- og Ribs-
buskene samt Æbletrærne blev ikke be-
skaarne. Vaaren kom, og Haven saa
endnu mere øde ud end før.

Peder Berg var falden ned fra et
Kornlæs og havde bruffet Foden samt
tre Ribben og laa derfor i Maaneder
tilfængs. Under Sygdommen led han
vistnok selv ingen Nød; men hans Have,
hans Stoltthed, brød Jngen sig om.

„Jeg kan ikke taale at se paa dette,“
sagde Ole Nordbo en Dag til sin Kone;
„det er ikke at handle saaledes, som vi
vil, at Andre skal handle mod os. Jeg
vil gaa hen og stille lidt i Peders Have.“

„Men han fortjener det ikke,“ sagde
hans Kone, som tænkte paa de dræbte
Høns.

„Guds Ord siger, at vi skal bære
hverandres Byrder,“ sagde Ole.

„Peder vilde ikke raft ud sin Lille-
finger for at bære nogen af dine,“ sagde
Konen.

„Derfor J blot gjør Godt mod dem,
som gjør Godt mod Eder, hvad har J
da for Vøn?“ bemærkede Ole, idet han
tænkte paa det Guds Ord, som vi Alle
vilde gjøre vel i daglig at forbeholde os
selv og følge.

„Jeg tror, du har Ret, Ole,“ svarede
Konen; „men her er vor egen Have; den
behøver alt det Arbejde, du kan affe.“

„Enhver se ikke paa sit Eget, men ogsaa paa Andres!“ svarede Ole, som syntes at være vel kjendt i sin Bibel.

Peder Berg sad en Aften i en alt andet end behagelig Sindstilstand i sin Stol; da aabnedes Døren, og ind traadte Ole Nordbø.

„Hvorledes staar det til med dig, Nabo?“ sagde Ole venlig.

„Slet ikke bedre, fordi du kommer!“ vilde Peder maasse have sagt, dersom han havde talt ud af sit Hjerte; men han brummede et halvt hostligt Svar istedet.

„Det var nu din Have, Peder.“

„Hvad er det med den?“

„Den er i en frygtelig Tilstand.“

„Det ved jeg for.“

„Jeg har Lust til at bringe den lidt i Orden, hvis du ikke har Noget derimod.“

„Du?“

„Ja, hvorfor ikke jeg? Der er nu Stikkelsbærbuskene; de maa beskjæres.“

„Jeg ved det,“ brummede Peder.

„Saa er det Tid at tænke paa at saa.“

„Naturligvis er det det.“

„Mange andre Ting maa ogsaa sees efter,“ vedblev Ole.

„Du behøver ikke at fortælle mig det.“

„Skal jeg gjøre det for dig, sagde Ole?“

„Hvorfor det?“ sagde Peder. „Jeg kan ikke betale dig Noget for dit Arbejde.“

„Jeg vil ingen Betaling have. Skal jeg gjøre det?“

„Som du vil!“ svarede Peder.

En Maaned senere humpede Peder

Berg omkring i sin Have ved Hjælp af en Stok og saa med en halvt forlegen Mine paa Ole, som lugede Sengene. Alt var saa ordentligt og velstelt som nogenfinde.

Peder saa over Gjærdet ind i sin Nabos Have. „Men, Ole, du er bagud med dit eget Arbejde!“

„En liden Smule; men jeg skal snart tage det igjen. Se saa! nu tænker jeg, det er færdigt,“ tilføjede han og tog sin Rive paa Skulderen for at gaa.

„Vent lidt, Ole! jeg har Noget at sige dig. Dette er meget sult af dig! Jeg havde ikke ventet det.“ Og Peder strog sig med sin magre, brune Haand over Ansigtet, saa den blev ganske fugtig. „Det gjør mig saa ondt at tænke paa, hvor vrang jeg altid har været mod dig. Og saa dine Høns, Ole!“

„Bryd dig aldrig om dem, Peder!“

„Men det var jeg, som dræbte dem!“

„Bryd dig aldrig om det! De skulde ikke have kommet ind i din Have.“

„Bidste du da, at jeg havde gjort det?“

„Na ja, jeg var saa temmelig sikker derpaa; men hvad gjør det?“

„Du har beskjæmmet mig,“ sukede Peder Berg, „du har beskjæmmet mig aldeles. Gud velsigne dig for din Godhed, Ole!“

Han rakte ud sin Haand, som Ole ryfede hjertelig.

Ole Nordbø kjendte en Maade at gjøre Godt paa: lad dig ikke overvinde af det Onde; men overvind det Onde med det Gode!

(„Norst Familien“).

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Nyfter Europa sydover? Man har ved Observatorierne i Königsberg, Pulkowa og nogle andre Steder gjort den Jagttagelse, at Polhøiden forandrer sig, at vedkommende Steder nu ligger noget sydligere end før. Forandringen — ca. 1 Buesekund eller omtr. 30 M. i et Aarhundrede — er saa liden, at den lod sig forklare ved Observationsfeil, hvis ikke den Omstændighed var, at Bevægelsens Retning i Europa overalt er den samme.

Schiaparelli, den berømte Astronom i Milano, har studeret disse Forhold. Han mener, at Jordens Dandreinings-axe aldeles ikke, saaledes som man tidligere har paaستاet, at den nødvendigvis maa være, er uroffelig fast i Forhold til Jordkuglen, men at den skifter Plads. Grunden hertil maa søges i Forsthyvninger af Jordens Masse, saadanne har man fornemlig i det rindende Bands Transportering af Grus, Sand og Slam; desuden i Hævninger og Sænkninger af Land m. m.

For en kortere Tid af Jordens Historie er disse Forandringer lidet vigtige; men naar man ser hen til de lange geologiske Perioder, kan de faa stor Betydning til Forklaring af mange Gaader. Jordens Poler har maasse tidligere været vidt fjernede fra de Steder, hvor de nu er. Her er budt Geologerne en ny Maade at forklare, hvorledes Dyr og Planter havde en ganske anden Udbredelsesmaade før end nu; f. Ex. hvorledes Planter, som nu kun findes i de varme Lande, i sin Tid kunde have vøret paa

Grønland. „Hvis“, siger Schiaparelli, „Geologerne ved sine Studier ledes til at antage store Forandringer af Bredegradernes Beliggenhed, saa kan Astronomien Intet have derimod at sige.“

(„Naturen“.)

Sværdfiskens Kraft. (Meddelt „Kragers Tid.“) Paa det Hr. D. P. Olsen m. Fl. tilhørende Skib „Cort Adler“, der nu er under Kjølhaling og Omforbudning i Kragers, har det vist sig, at det har været angrebet af en Sværdfisk, formentlig paa en af Fartøiets Brasilereiser. Fisken, der efter Sværdets Størrelse at domme, har været af en mindre Art, havde boret sit Baaben igennem Metalhuden og en 4" Plante samt 2" ind i et Tommer midt under Skibets Bund. Et Held var det, at den netop ramte et Sted ligeoverfor et Spant; thi ellers kunde det have forarsaget Fartøiets Undergang.

A nugget of gold weighing twenty-one pounds (about \$5,000) has been found at the Berlin diggings, Victoria, and brought into Dunolly by two miners. The goldfield was celebrated for nuggets some years since, and the present find will no doubt lead to the discovery of others.

Washington (med Georgetown) Distrikt Columbia, har 204,000 Indbyggere.

I Baltimore, Md., har man nylig indviet et „Hjem for Gamle“ af den tydske Nationalitet.

Indhold: For Gud er ingen Ting umulig. — Det stille Hjørne. — I Sognebud. — Søhelten Peder Tordenstjold. — Ole Nordbøs Maade at gjøre Godt paa. — Blandinger - Nyt og Gammelt.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,
ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,
DECORAH, — — — — IOWA.

Haus Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidstjer etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.
Decorah, — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredstaber og Værktøi, Bygningmaterialier,
aafom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.
Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillen de bedste
i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt.
Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

T. E. Egge, NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjøder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditor's
Office i Courthuset, DECORAH, IOWA.

J. T. RELF,

PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Samle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativ billeder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hadde og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Sydenden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Sølvtoi,
Billed-Kammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Burlington, Cedar Rapids & Northern Ry.

Den lige Linie gennem Staten Iowa til

Steder i Minnesota og Dakota

Staar i Forbindelse med alle vigtige Linier, der gaa mod

Nord, Syd, Ost og Vest.

Nord til Minneapolis, St. Paul og alle Steder i Minnesota, Dakota, Manitoba, Montana, Wyoming og Oregon. Syd til St. Louis og Steder i Illinois, Missouri, Arkansas, Texas og alle Steder Syd og Sydøst. Ost til Chicago og alle østlige Steder. Vest til Council Bluffs, Kansas City og alle Steder i Nebraska, Kansas, Colorado, New Mexico, Utah, Nevada og Californien.

Landsjager-Billetter ere tilsalgs paa alle Coupon-Officer, baade enkelte og for Frem- og Tilbagerejse til Landmarkeder i Iowa, Minnesota, Dakota, Kansas, Nebraska, Missouri og Texas.

Faste Train med Pullmans Palads Sovevogne gaa mellem Chicago og St. Louis og Minneapolis og St. Paul, gaende fra Chicago paa Chicago, Rock Island & Pacific-Banen, fra St. Louis paa St. Louis, Keokuk & Northwestern-Banen og fra Minneapolis & St. Paul paa Minneapolis & St. Louis-Banen.

Hovedlinien

gaar fra Burlington, Iowa, til Albert Lea, Minnesota; Muscatine-Linien fra Muscatine, Iowa, til What Cheer og Montezuma, Iowa; Clinton-Linien fra Clinton, Iowa, til Elmira, Iowa; Iowa City-Linien fra Elmira til RIVERSIDE, Iowa; Decorah-Linien fra Cedar Rapids til Postville og Decorah, Iowa; Iowa Falls-Linien fra Cedar Rapids til Worthington, Minn. og Watertown, Dakota; Belmond-Linien fra Dows, Iowa, til Madison, Iowa.

Uf Oventaaende sees, at næsten ethvert Strøg af Iowa, Minnesota, Dakota og Norden eller Osten, Syden eller Sydøsten kan naaes med denne Linie og dens Forbindelser.

Karter, Tidstabeller og enhver Underretning meddeles ved Henvendelse til Agenter. Billetter findes tilsalgs paa alle Coupon-Officer til alle Steder i de Forenede Stater og Kanada.

G. J. Jves,

Præsident og General Superintendent.

J. E. Hannegan,

Chief Clerk, Passager-Depot.

Cedar Rapids, Iowa.

Burlington, C. R. & N. R. R. Tidstabel for Decorah Station. Regulære Train afgaa og ankomme som følger: Train No. 52 (Passager) gaar fra Decorah Kl. 1.50 Efterm. og No. 54 (Frugt) Kl. 4.50 Form.; No. 51 (Passager) ankommer Kl. 3 Efterm. og No. 53 (Frugt) Kl. 5.15 Efterm.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bøgholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

Iver Larsen

ſælger udelukkende for Kontant og handler med

DRYGOODS, NOTIONS,

Værdiggjorte Klæder,

Hatte, Huer, Stovler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.

I Brødrene Gullikſons forrige Store.

Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,

Dien- og Dre-Læge.

Decorah : : Iowa.

Vi kan tilraade vore Læsere

at kjøbe ſit Skotøi hos

L. M. ENGER,

respektabel Skohandler,

2den Dor Veſt for 1st National Bank,

DECORAH, - - - - - IOWA.

---

11 7.

O. N. Nordgaard

anbefaler ſin nu juſt begyndte

Handel med Groceries.

N. Vreſtes forrige Store, Water Street, tæt ved Broen,

Decorah, = = = = Iowa.

Day Brothers Lumber-Yard

ſælger Lumber i Stort og Smaat, Laths, Shingles, Sash, Doors
& Blinds, Tagrender og Bygningspapir. Hele Jernbanevogn-Lad-
ninger leveres til lave Priſer.

Tæt ved Jernbane-Depotet, Decorah, Iowa.

F. P. Johnson,

ATTORNEY AT LAW,

Office over Winnesheik County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevoigne og Buggier
og forøvrigt alleslags Djoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

• Verksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Højskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Koft billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

• Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inskription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. J. W. Soy, Thorvald Ropsland O. G. Arnesen og M. W. Ridder.

E. P. Haugen.

~~~~~
Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedsøiet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inskription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen.

F. N. EGGE,

Smedeverksted, Water Street, lidt Vest for Woolen Factory, Decorah, Iowa.

Hestestoning, Reparation af Blouge og alle
Slags Gaardsredskaber,

• samt Alt til mit Fag henhørende Arbeide udføres billigt og forsparligt.